WOENSDAG 23 AUGUSTUS 1995 **VLAAMS NATIONAAL WEEKBLAD** 40ste JAARGANG • NR 31-34 • 33 FR

VLAAMS WIJ 40

WIJ

Een uitgave van het Vlaams Pers-, Radio- en TV-instituut v.z.w.

Hoofdredakteur:
Maurits van Liedekerke

Redakteuren:
Tom Serkeyn
Peter Dejaegher
Geert Vranken

Sekretariaat:
Hilde De Leeuw

Alle stortingen van abonnementen, publiciteit en redaktie op prk. 000-0171139-31 van WIJ, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel
Tel. 02/219.49.30
Fax: 02/217.35.10

Jaarabonnement	1.200 fr.
Halfjaarlijks	700 fr.
Driemaandelijks	400 fr.
Los nummer	33 fr.

Verantwoordelijk uitgever:
Bert Anciaux,
Barrikadenplein 12,
1000 Brussel

Reklame:
Karel Severs, tel. 02/219.49.30, toestel 231
('s voormiddags) of privé, Alsembergsesteenweg 797, 1653 Dworp.
Tel. 02/380.04.78.

HOE LANG BLIJFT VLAANDEREN SLIKKEN EN BETALEN?

DE SCHANDE VAN KOMEN

Van de Dienst voor Stedebouw van Bergen mag de Vlaamse basisschool van Komen haar gebouwen niet uitbreiden met een paviljoen. Eerder had het Komense schepenkollege ook al een negatief advies gegeven over de bouwaanvraag. Stedebouw Bergen voert "stedebouwkundige redenen" aan, zonder verdere uitleg. De uitbreiding in snelbouwmodules zou zogezegd niet passen in de woonzone waarin de school zich thans bevindt. Maar die woonzone paalt aan een industriezone, waarin voor alle mogelijke industriële bouwstijlen wél bouwvergunningen afgeleverd werden. De school kijkt trouwens uit op een blinde witte fabrieksmuur.

(Foto Danri)

Het schooltje van Komen kent al een bewogen geschiedenis. Op de foto uit 1979 manifesteren Vlamingen voor de oprichting van de school.

De Argo, die optreedt als bouwheer, gaat in beroep tegen de beslissing van Stedebouw. Volgens schooldirekteur *Roger Bouteca* is de beslissing politiek geinspireerd. Het Vlaamse schooltje in Komen heeft dringend nieuwe ruimte nodig, en heeft daar volgens de geldende normen ook recht op. Bouteca gewaagt van meer dan 200 vierkante meter extra ruimte. "Geef mij vijf miljoen frank en ik zet hier op eigen risiko een schoolgebouw neer", verklaarde Bouteca in de pers. Het Vlaams Blok toonde zich meteen bereid desgevallend één miljoen frank bij te dragen.

Het schooltje van Komen kent al een bewogen geschiedenis. In 1979 vroegen 24 Vlaamse ouders de oprichting van de school krachtens de faciliteitenwetgeving. De Franstalige Onderwijsminister weigerde. Er kwamen protestbetogingen in Komen en Wervik. Een voor Vlaanderen vernederend kompromis werd gesloten: het volkomen wettelijke schooltje "mocht" er van de Franstaligen komen, in ruil voor de omstreden autoweg Pecq-Armentières. In 1981 besliste de huidige PS-voorzitter *Busquin*, toen Franstalig Onderwijsminister, dat het schooltje opnieuw dicht moest. Beschermd door hun moeders moesten de Vlaamse kleuters naar hun klasjes stappen onder het gehuil van krijsende, hysterische Franstaligen, door de RTBf "de heksen van Komen" genoemd. Er werd weer een voor Vlaanderen beschamend kompromis gesloten: sedert 1981 betaalt de Vlaamse gemeenschap zelf de kosten voor het schooltje, omdat de Franstaligen dit wederrechtelijk, en tot de dag van vandaag, weigeren.

De Vlaamse minister van Onderwijs *Van den Bossche* liet weten dat hij deze week bij de Argo en de provincie Henegouwen het dossier over de geweigerde bouwaanvraag zal opvragen. Vlaams Blok, VLD en VU stelden een interpellatie van de Vlaamse minister in het vooruitzicht.

(Lees verder blz. 5)

KORTE GOLF MET LANGE ADEM

Wie even in het buitenland vertoeft wordt er vlug gekonfronteerd met grote onwetendheid over de zelfstandige positie van Vlaanderen binnen België. Onze internationale bekendheid is inderdaad een zwart gat, ook al werd daar door de vorige Vlaamse regering onder toedoen van Johan Sauwens en Luc Van den Brande ernstig aan gewerkt. Het is onze hoop dat de huidige Vlaamse regering dat werk verder zet want van de federale regering mag op dat vlak weinig verwacht worden.

Ook de Vlaamse scouts en gidsen die deze zomer op de wereldjamboree in Dronten gekampeerd hebben zullen ondervonden hebben dat Vlamingen buitengaats onvermijdelijk „Belgen" moeten zijn. Het wordt tijd dat het VVKSM zich haar grote voortrekkers Van Haegendoren-Coppieters herinnert, zij federaliseerden de padvinderij. Van Haegendoren liet zelfs bij de jamboree van 1937 in Bloemendaal de Nederlandse koningin Wilhelmina de Vlaamse leeuwenvlag groeten bij een offiziële optocht.

Nu dit land gefederaliseerd is en de regio's hun eigen parlement en regering hebben lijkt het nog even moeilijk als vroeger om in het buitenland als vol te worden aanzien. Veel hangt echter van onszelf af. Elk individu, elke organisatie, die dat echt wil kan zich identificeren als lid van de Vlaamse natie, zonder kompleksen, zonder remmingen.

Dat bewijs wordt geleverd door de BRTN-zender *Radio Vlaanderen Internationaal* die dit weekeinde zijn 50-jarig bestaan vierde in haar gebouwen in het... Waalsbrabantse Waver.

De geschiedenis van de Wereldomroep of de *Vriendschapsbode*, zoals de zender in de volksmond graag genoemd wordt, loopt een beetje gelijk met de evolutie die dit land de voorbije 50 jaar meemaakte.

Voor de oorlog richtte de Werelddienst, een letterlijke vertaling van *Service Mondial*, zich haast uitsluitend op Belgisch Kongo, tijdens de oorlogsjaren werd vanuit Londen uitgezonden, maar later werd de Wereldomroep een begrip in honderden families van Vlaamse zeelieden en missionarissen. Legendarisch waren de beroemde groeten-programma's naar Afrika en „de ligging van de Belgische zeeschepen". Vandaag is de zender de onmisbare gezel van duizenden Vlamingen wereldwijd woonachtig.

Te weinig bekend bij het grote publiek overleefde de Wereldomroep in de nok van de Flageytoren de krisisjaren van de radio. De jaren tachtig en begin negentig brachten echter nieuw leven. In 1992 stopte *Radio Quatre* (de wereldomroep van de RTBf) zijn uitzendingen en kocht de BRTN de installaties in Waver over. De naam Wereldomroep werd resoluut in Radio Vlaanderen Internationaal veranderd. Via satellieten kunnen de eigen programma's van RVI nu met groot luisterkomfort wereldwijd gehoord worden. Bovendien kan hij in het Engels, Frans, Duits, Spaans en Arabisch vertellen wat Vlaanderen is en wat het doet.

Deze zomer is RVI aan zijn zesde decennium begonnen en werd de zender terecht tot kultureel ambassadeur van Vlaanderen uitgeroepen.

Buitenstaanders kunnen het nut van RVI moeilijk inschatten, de hoge opkomst bij opendeur-dagen en de drukke korrespondentie met woorden van lof bewijzen echter de dubbele noodzaak:

1. informatie en ontspanning voor Vlamingen in het buitenland.(Na Nieuws en Aktueel zitten Vlamingen in Afrika vanavond op de 1.473ste aflevering van Het (onvolprezen) *Koekoeksnest* te wachten!)
2. degelijke informatie en duiding over Vlaanderen in vreemde talen.

De BRTN bewijst met haar volgehouden inspanning voor een eigen internationale zender dat de openbare omroep van onschatbare waarde is om het profiel van Vlaanderen in het buitenland gestalte te geven. Daar kunnen regeringen en andere overheidsdiensten van leren.

De Nederlandstalige en anderstalige redakties van Radio Vlaanderen Internationaal zijn voor ons slechts stemmen in de ether, vandaag willen wij deze kollega's die zelden in de belangstelling komen een groet van dankbaarheid en waardering sturen.

Maurits Van Liedekerke

■ De akties van de Vlaamse overheid tegen het **sluikstorten** - *De vervuiler betaalt* - zijn geen onverdeeld sukses. In één jaar tijd werden slechts 49 PV's tegen vervuilers uitgeschreven. De sensibiliseringsaktie op zich zou wel haar vruchten afwerpen in het kader van een mentaliteitsverandering.

■ De samenwerking tussen **Sabena** en Swissair zou de komende 3 jaren 1.000 banen opleveren. Deze positieve ontwikkeling is vooral te danken aan de groei van de inter-Europese vluchten. Sabena zal weinig moeite hebben bij haar zoektocht naar geschikte werknemers: vorig jaar ontving de maatschappij maar liefst 15.000 spontane sollicitaties.

■ Vanaf midden 1996 zal de nieuwe **spelling** officiëel van kracht worden. Wie op tijd wil ingeoefend zijn zal zich in december de nieuwe Nederlandse Woordenlijst, beter gekend onder de naam 'Het Groene Boekje' kunnen aanschaffen. Goed voor jongen- en meisjescholen?

■ Vier Belgische parlementsleden, *Vera Dua, Olivier Deleuze, Marc Van Peel en Filip De Coene* zullen een reis maken naar **Mururoa** om aldaar te protesteren tegen de voorgenomen Franse kernproeven. Om diverse redenen kon binnen de VU zich niemand drie weken lang vrij maken.

■ De VU-vrouwen zullen dan weer wel deelnemen aan de vierde **Wereldkonferentie van de VN over de vrouw**. Nora Tommelein namens de FVV en Anita Wellens-Burnal als afgevaardigde van de VU-vrouwen zullen in Peking met vrouwen uit de hele wereld debatteren over gelijkheid, ontwikkeling en vrede.

■ *Spoorslag*, het tijdschrift van het Vlaams Komitee Druivenstreek, neemt het niet dat van het ene miljard dat in 1991 beloofd werd voor het rollend investeringsfonds Vlabinvest, dat dient om sociale woningen te bouwen in de Vlaamse rand, volgens het Rekenhof in 1994 nog maar 0,4% (3,8 miljoen) was benut. Het komitee noemt dit in een brief aan *Van den Brande* een **opdoffer**.

■ De oorlog in **ex-Joegoslavië** wordt door vrijwel alle partijen erg smerig gespeeld. Nu ook de Kroaten zich opnieuw in de gevechten hebben gemengd sijpelen er berichten door van grove schendingen van de mensenrechten. VN-soldaten vonden reeds meerdere massagraven met geëkseskuteerde burgers. Een oplossing voor het konflikt, zelfs een gewone wapenstilstand, zijn niet voor morgen.

PALEIS-REVOLUTIE (1)

De strijd voor het voorzitterschap van de VLD is de afgelopen dagen goed op gang gekomen. De vier belangrijkste kandidaten (*Dewael, De Croo, Neyts* en *Daems*) voeren binnen eigen rangen kampanje alsof het nationale verkiezingen betreft en schijnen een harde konkurrentiestrijd niet uit de weg te gaan. Voor oud-VLD-voorzitster Annemie Neyts is Patrick Dewael alvast de spreekwoordelijke haar in de boter.

Dewael heeft zich verzekerd van de steun van 52 grote en kleinere namen bij de liberalen. In de lijst ook de naam van zijn blauwe boezemvriend *Guy Verhofstadt* en dat wekt wrevel, zeker bij Neyts die vroeger al eens plaats moest ruimen ten voordele van diezelfde Verhofstadt. Neyts zegt het niet met zoveel woorden, maar opnieuw voorzitster worden zou een mooie revanche betekenen. Neyts mag zich wel verheugen in de steun van oud-parlementslid *Jan Decorte*, een 'zeker niet-lid van de VLD'.

Naast Dewael wordt ook Rik Daems gerekend tot de aanhangers van Verhofstadt. Beide kandidaten kunnen op die manier al zorgen voor een verdeeldheid binnen het verruimingsgezinde liberale kamp. Wie daar zeker niet toe hoort is Herman De Croo die ook nog enkele rekeningen met de vorige voorzitter te vereffenen heeft en de VLD nog het liefst opnieuw omgetoverd zou zien tot de PVV.

Het weekblad *Knack* kon in VLD-middens vernemen dat alvast één VLD'er zijn veto stelt tegen De Croo. Wij citeren: *„Gewezen Volksunie-voorzitter* Jaak Gabriels, *een verruimer van het eerste uur, heeft er al mee gedreigd te zullen opstappen als De Croo de nieuwe VLD-aanvoerder wordt. Opmerkelijk: tot nog toe heeft niemand gepoogd de Limburger op andere gedachten te brengen."* Einde citaat.

PALEIS-REVOLUTIE (2)

De jongste dagen doen ook de geruchten de ronde dat er een koalitiewissel op til is. Door teveel spanningen tussen kristen-demokraten en socialisten zouden laatstgenoemden de baan moeten ruimen voor de liberalen. In dat geval krijgt de 'konstruktieve oppositie' van *André Denys* natuurlijk wel een heel andere bijklank.

In de schaduw van de voorzittersverkiezingen deed ook VLD'er *Marc Verwilghen* zich opvallen met zijn uitspraken in *Het Laatste Nieuws*: *„Ik heb de indruk dat deze regering geen lang leven beschoren is. (...) Aangezien het vormen van een coalitie nog altijd begint met een gesprek tussen twee partijtenoren, is het voor de VLD heel belangrijk wie er op de voorzitterstoel komt te zitten. De toekomst van de VLD hangt van deze persoon af."*

(Foto E. Peusfjens)

Norbert De Batselier wenst nettere en diepgaandere debatten in het Vlaams halfrond. Als de vos...

PALEIS-REVOLUTIE (3)

De Irakese president *Saddam Hoessein* moet met lede ogen toezien hoe zijn naaste getrouwen naar Jordanië vluchten en daar politiek asiel aanvragen én krijgen. De vlucht van zijn naasten heeft wel zware gevolgen voor de familie van de overlopers die door de Iraakse geheime dienst systematisch gelikwideerd zou worden.

Eén schoonzoon van de Iraakse leider heeft overigens al meegedeeld dat Irak ten tijde van zijn inval in Koeweit niet ver af stond van het testen van een eerste atoombom. De Amerikaanse regering heeft inmiddels opdracht gegeven om een geplande militaire oefening samen met het Koeweitse leger te vervroegen. Die vervroeging is er gekomen omdat militaire waarnemers vrezen dat Hoessein plannen maakt voor een nieuwe aanval op Koeweit of Saoudi Arabië.

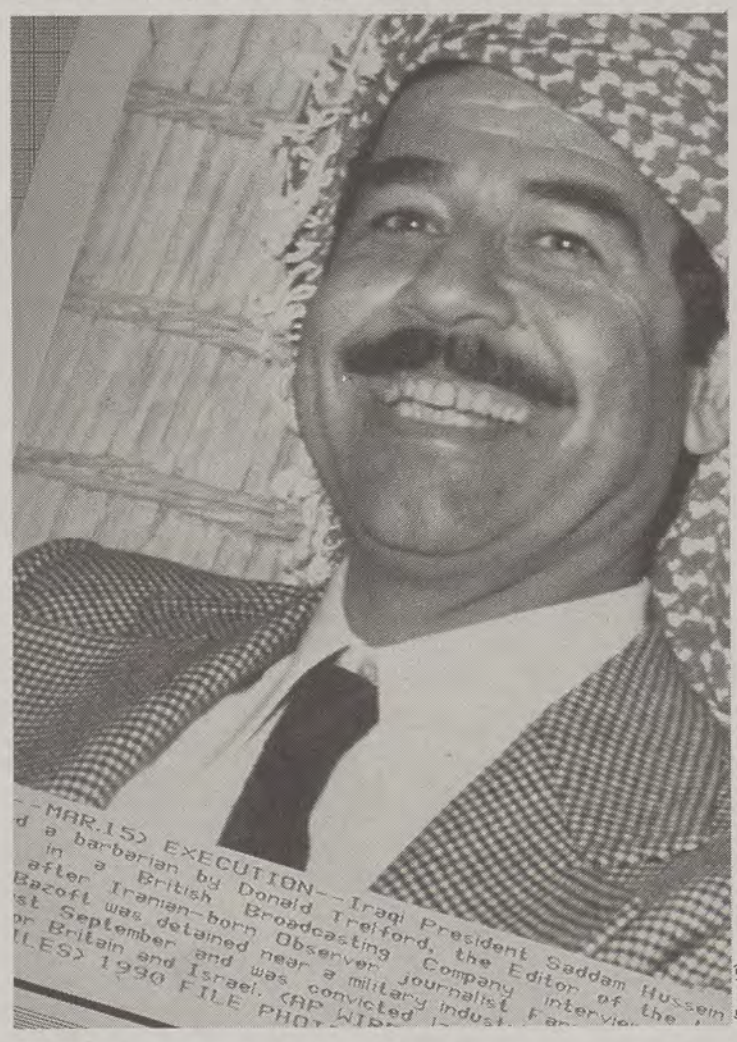

(Foto AP)

Saddam Hoessein in betere dagen. Nu is de helft van zijn familie al gevlucht naar Jordanië.

EUROPEADE

De 32ste Europeade voor Europese Volkskultuur in het Spaanse Valencia is een voltreffer geworden op kultureel vlak. Organisatorisch liep het gebeuren evenwel niet altijd even gesmeerd, al was dat hoofdzakelijk te wijten aan de relatieve desinteresse van de organiserende stad en niet aan het werk van *Mon De Clopper*, stuwende kracht achter het gebeuren. Ook een ware diefstallenplaag zorgde voor nogal wat klachten van deelnemers.

Die waren dit jaar met meer dan 7.000, waarvan 1.000 uit de drie Baltische staten. Vlaanderen zond 500 zonen en dochters uit, waaronder ook VU-kamerlid *Hugo Olaerts*. Zoals geweten nemen aan de Europeade geen staten, maar volkeren deel. Het festival moet op die manier een kulturele uitwisseling en een verbroedering tussen verschillende regio's mogelijk maken.

Tijdens de vier Europeade-dagen vertonen de deelnemende groepen zowel op straten en pleinen als tijdens speciale manifestaties hun kunnen. De optocht in traditionele klederdracht vormt daarbij één van de steeds weerkerende hoogtepunten. De 33ste uitgave van de Europeade zal gehouden worden in Turijn.

HORMONEN

Zondag werd in Wechelderzande een herdenkingsplechtigheid gehouden voor de vermoorde dierenarts *Karel Van Noppen*. Tijdens de plechtigheid werd een smeedijzeren kruis met daarop de foto van de IVK-veearts ingezegend door de parochiepriester. Van Noppen werd precies een half jaar geleden neergekogeld. Het onderzoek naar de daders wordt gehouden binnen het milieu van de hormonenmaffia, vooralsnog zonder enig tastbaar resultaat. De vermoorde veearts was een fervent tegenstander van het gebruik van groeihormonen in de vetmesterij.

Op de bijeenkomst werd opnieuw gepleit voor een hardere aanpak van hormonenmisdrijven. De straffen zijn vorig jaar oktober al zwaarder gemaakt, maar nog te veel vetmesters kunnen ongehinderd hun gang gaan. Vlak na de moord werden met veel branie ekstra middelen beloofd, maar ook daar is nog niets van in huis gekomen. In *De Morgen* liet de verantwoordelijke voor de koördinatie van gerechtelijke akties in de vetmesterij, weten dat hij voor een groot deel van zijn informatie moet doen op de kranten... Wie wel over meer informatie zegt te beschikken is Karels broer, *Flor Van Noppen*, maar die geeft zijn ontdekkingen vooralsnog niet prijs.

KRANT

Het IJzerbedevaartkomitee publiceerde naar het voorbeeld van de suksesvolle oorlogskranten de eerste editie van de *IJzerbedevaartkrant*. In 12 bladzijden geeft het komitee aan de hand van autentieke krantenartikels en foto's een beeld van de geschiedenis van 75 jaar IJzerbedevaarten, van 1920 tot 1995. De krant kost honderd

frank en zal te koop worden aangeboden op de IJzerbedevaart van zondag a.s. Zij werd gedrukt op tienduizend exemplaren. Snel wezen dus!

In de eerste editie wordt o.m. aandacht geschonken aan de wapenstilstand van 1918, de figuur van Joe English, de suksesvolle en bijwijlen incidentrijke bedevaarten uit de jaren dertig, de eerste en tweede aanslag op de Toren, de inwijding van de nieuwe IJzertoren. De eerste editie van de krant werd samengesteld door Carlos Van Louwe en Dirk Demeurie. De eerste editie bevat een inleiding door Frans-Jos Verdoodt, direkteur van het Archief- en Dokumentatiecentrum voor het Vlaams-nationalisme.

Er wordt al een tweede editie in het vooruitzicht gesteld. Die zal verschijnen op zondag 25 augustus 1996, de 69ste IJzerbedevaart.

VOOR EEN PROPER DEBAT

Norbert De Batselier, voorzitter van het Vlaamse parlement, wil dat er in zijn halfrond propere en meer diepgaande debatten worden gevoerd. Roepen zou enkel nog mogen wanneer daar toestemming voor werd gegeven. De parlementaire diskussies die gehouden worden zullen zich daarenboven meer moeten toespitsen op het algemeen politiek belang en strikt lokale aangelegenheden moeten uit de debatten geweerd worden. Om één en ander in goede banen te leiden zal een beroep worden gedaan op de zgn. interruptiemikrofoons, die naar believen uitgeschakeld kunnen worden bijvoorbeeld als een interpellatie te lang duurt.

Het Nieuwsblad, dat de interne nota kon inkijken, meldde voorts dat De Batselier werk wil maken van de afschaffing van de uitzendingen door Derden alsook van de regeringsmededelingen. De voorzitter gaat ervan uit dat het de overheid is die moet informeren en dat dat niet kan bij monde van één minister. Tot slot wil De Batselier ook dat de verschillende parlementaire kommissies meer met hun werk op de voorgrond treden, dat zij meer kontakt onderhouden met eksternen en dat zij niet meer bijeenkomen op het ogenblik van een plenaire zitting.

VU-fraktieleider *Paul Van Grembergen* gaat ervan uit dat geen misbruik gemaakt zal worden van het systeem met de interruptiemikrofoons. Volgens hem zal de parlementsvoorzitter wel het woord moeten verlenen aan hen die daarom vragen. VLD en Vlaams Blok twijfelen daaraan, maar kunnen, net zoals de VU, hun opmerkingen over de nota kwijt in een vergadering tussen de frakties.

De VLD reageert, bij monde van *André Denys*, overigens fel tegen de samenwerking tussen parlementaire kommissies en eksternen. De mogelijkheid bestaat immers dat de verschillende belangengroepen op die manier een te grote invloed zouden kunnen uitoefenen op het parlementair werk.

Hoe De Batselier het trouwens gedaan zal krijgen om de partijpolitieke uitzendingen op de BRTN aan banden te leggen zal alleen hij weten. Die bevoegdheid komt hem gewoonweg niet toe.

CRACKS VAN KRAKERS

De Gentse Rijksuniversiteit (RUG) gaat hard optreden tegen komputerfreaks die via het netwerk van de universiteit trachten binnen te breken in databanken van industriële en militaire centra. De krakers maakten bij hun aktiviteiten gebruik van de persoonlijke paswoorden van studenten en verschaften zich zo toegang tot Internet vanwaaruit het kraken kon beginnen.

De daders van de inbraakpogingen zijn nog niet gevat, maar als dat gebeurt lopen zij waarschijnlijk geen zware bestraffing op. Voor komputermisdrijven bestaat in België nog geen sluitende wetgeving en daarbovenop moet rekening gehouden worden met de specificiteit van het 'misdrijf', dat grensoverschrijdend is. De RUG heeft inmiddels wel een reglement uitgevaardigd waarmee krakers-studenten, ook al zien zij hun werk eerder als een sport, zonder meer uitgesloten kunnen worden van de kolleges.

VOETBALBONT

Met veel poeha zal vanavond het vernieuwde Heizelstadion in gebruik worden genomen. De officiële benaming luidt vanaf dan *Koning Boudewijnstadion*, wat nog maar eens benadrukt hoezeer de voetbalbond door de jaren heen is meegegroeid met de federalisering van België. Nuja, bondsvoorzitter *Michel D'Hooghe* zal het worst wezen want hij heeft zijn droom toch maar fijntjes werkelijkheid zien worden.

In een interview met *Knack* mag deze bobo zich ongegeneerd uitlaten over de toekomstplannen van de KBVB (*„...het is evident dat dit huis een unitair huis is."*) en over de bouwsubsidies voor het nieuwe stadion. *„Er waren lange en moeizame besprekingen nodig voor we genoeg geld bijeensprokkelden voor deze verbouwing. Daarbij moest Tribune II, die nog in goede staat is, behouden blijven. (...) als ik van bij het begin vier nieuwe tribunes had gevraagd hadden wij het geld nooit los gekregen. Nu er al drie van de vier staan, komt die vierde er ook wel."*

Da's politiek, meneer!

STROOMT IJZER TUSSEN HET PRINSENVOLK?

Het gebeurt niet vaak dat in de media met zoveel verwachting uitgekeken wordt naar de IJzerbedevaart, deze Stentor uit het rijke Vlaamse heir. Daar is van 't jaar ook alle reden toe.

Sedert enkele jaren nu poogt het IJzerbedevaartkomitee voorzichtig de IJzerbedevaarten open te trekken voor een breder publiek dan de overtuigde flaminganten, veelal van konservatieven huize. De traditionele slagwoorden Nooit meer oorlog, Zelfbestuur en Godsvrede, die voor veel hedendaagse jongeren wat oubollig in de oren klinken, werden hertaald in Vrede, Vrijheid en Verdraagzaamheid. Hoewel het komitee in separatistische kringen hoge verwachtingen had gewekt door de oproep van voorzitter Vandenberghe van 1992 aan de Waalse vrienden om te scheiden, werd de optie voor separatisme door het IJzerbedevaartkomitee nadien nooit als alleenzaligmakende gelicht.

De radikale flaminganten die wel voor een onafhankelijke Vlaamse staat ijveren knarsetanden nog altijd. Andere spraakmakende Vlaamse verenigingen als ANZ, de organisator van het Vlaams-nationaal Zangfeest, Davidsfonds en Vlaamse Volksbeweging pleiten intussen wél op één of andere wijze voor de schrapping van België van de wereldkaart. Maar de meerderheid van het IJzerbedevaartkomitee weigert nog steeds te volgen. Vooral deze grote en enkele minder belangrijke frustraties zorgden ervoor dat een deel van het IJzerbedevaartkomitee kollektief ontslag nam en als "Groep van Gent" druk probeerde uit te oefenen op de meerderheid blijvers in het komitee.

Dit jaar werd in een ruimer kader van de traditionele Vlaamse beweging door 21 Vlaamse vooraanstaanden een IJzerbedevaardersforum opgericht. Dit forum zegt geen alternatief komitee te willen zijn, en stelt één grote eis: inspraak in het IJzerbedevaartkomitee, waarvan men slechts lid kan worden op voordracht van de Raad van Beheer. Het klinkt toch wat hypokriet. Het Forum van Vlaamse onafhankelijkheidsstrijders wil immers vooral inspraak verkrijgen om ook het Komitee de separatistische weg te laten inslaan. Het IJzerbedevaardersforum zou intussen zo'n 5.000 bedevaarders achter zich hebben. Het Forum riep begin augustus op om massaal aan de Bedevaart deel te nemen, op een waardige wijze, zonder ordeverstoring of provokatie. Niettemin kondigde het Forum aan dat het zijn sympatisanten *hebbedingetjes* ter beschikking wil stellen als klevers, petjes, halsdoeken, ballonnen en pamfletten waarmee de inspraak-eis kracht kan worden bijgezet. Volgens *'t Pallieterke*, dat een *vuist* had verwacht van het Forum, draagt het hierdoor bij tot de *banalisering* van de bedevaart, en verspeelt het zo z'n geloofwaardigheid als *waarachtig alternatief* voor het IJzerbedevaartkomitee.

De Werkgroep Radikalisering IJzerbedevaart, een groep ultra-radikalen rond het VNJ, riep op na de eucharistieviering de bedevaartweide te verlaten en de Bedevaart verder te volgen vanop de rechteroever van de IJzer. Vlaams Blok-voorzitter *Karel Dillen* schaarde zich achter deze oproep tot ostentatieve *broedertwist en schande* bij het *Prinsenvolk*. De Werkgroep houdt in de namiddag nog een IJzerwake, een soort alternatieve bedevaart aan het monument van de Gebroeders van Raemdonck in Steenstrate, waar ex-Davidsfondsvoorzitter *Clem de Ridder* onder het motto "Trouw aan het IJzertestament" een toespraak zal houden.

Forum en Komitee hebben intussen zogezegde verzoeningsgesprekken gevoerd, al werd dit door sommige Forum-woordvoerders ontkend. Komitee-voorzitter Vandenberghe maakt echter gewag van dertien gesprekken, talloze telefoontjes, talrijke brieven, toevallige ontmoetingen en andere kontakten. Veel resultaat heeft al die moeite niet opgeleverd. De provinciale IJzerbedevaartwerkgroepen West- en Oost-Vlaanderen werden intussen wel heropgestart.

De strijd rond de IJzerbedevaart wekte ook bij niet onmiddellijk betrokkenen belangstelling. De restanten van extreemlinks in Vlaanderen oordeelden het nuttig een bezoek te brengen aan de toren in Diksmuide. Het Vlaams Blok oordeelde het nodig om luidruchtig te protesteren. Drie studenten van de KU Leuven hekelden in een vrije tribune in *De Standaard* het gebrek aan beleidsmaatregelen tegen o.a. de ozonvergiftiging, de verkeersdoden, de krimpende openbare ruimte in Vlaanderen, ... en besloten: „Als binnenkort op de 68ste IJzerbedevaart weer de grote idealen "Vrijheid, Vrede, Verdraagzaamheid" zullen weerklinken, dan hopen wij dat de grote voorvechters van de Vlaamse ontvoogding zullen beseffen waarom het in Vlaanderen vandaag écht gaat."

In *De Morgen* riep *Wieland Volkaert*, een politoloog-kriminoloog die zichzelf omschrijft als "rode leeuw opgegroeid in een zwart nest", zijn vrijzinnige vrienden, kameraden van het Vlaams ABVV, militanten van de vredesbeweging, de beweging voor de Derde Wereld, groene en rode demokraten, hand-in-hand-betogers, ... op om ook deel te nemen aan de IJzerbedevaart. Want: „Zichtbare aanwezigheid van progressieven op de IJzerbedevaart is een manier om het Vlaams Blok in de navel te raken."

De voorzitters van het liberale Willemsfonds en het socialistische Vermeylenfonds, *Leo Ponteur* en *Roland Laridon*, willen zondag die mogelijkheid weer eens niet benutten. Hoewel het paarse duo niet bekend staat als trouwe bedevaarder, mengden Ponteur en Laridon zich wel in de diskussie tussen Komitee en Forum. Zij hebben er te grote problemen mee om het IJzermonument, in 1986 als Memoriaal van de Vlaamse ontvoogding meerderheid tegen minderheid in de Vlaamse Raad "opgedrongen", te zien als "een onmiddellijk en vanzelfsprekend bindteken tussen alle Vlamingen." Vandenberghe betreurde de deze keer aangekondigde afwezigheid van Vermeylen- en Willemsfonds.

Ook *Liesbeth List* zal waarschijnlijk afwezig blijven. De zangeres zou in levenden lijve op de Bedevaart twee Mauthausenliederen op muziek van Mikis Theodorakis en op tekst van een gewezen gevangene van het nazi-kamp vertolken. List zou bezweken zijn voor de druk van de "Stichting Vriendenkring Mauthausen", die, aldus de *Gazet Van Antwerpen*, uit de media vernomen heeft dat "elk jaar ook Europese neo-nazi's afzakken naar Diksmuide". De liederen zullen zondag in ieder geval wél ten gehore gebracht worden, desnoods zonder de lijfelijke aanwezigheid van List.

De joodse hoofdredakteur van het *Belgisch-Israëlitisch Weekblad*, *Louis Davids*, vroeg zich in zijn blad af of de mensen van de Vriendenkring Mauthausen „niet hun waardering (zouden) moeten uitdrukken voor de bedoeling van het IJzerbedevaartkomitee om de nazislachtoffers, joodse en niet-joodse, te betrekken in hun huldebetoon." En Davids hoopte dat Liesbeth List „geen overwinning (zal) bezorgen aan de radikale extremistische groepjes, die ontstemd zijn omdat de leiders van het IJzerbedevaartkomitee zich niet voor de extremistische kar hebben laten spannen."

Wie naast honderden VU-militanten, vredesfietsers en partijpolitiek dakloze flaminganten zondag ook van de partij zal zijn op de linkeroever van de IJzer, is *Pieter van der Westhuizen*. Deze Zuidafrikaanse kleurling zal op de Bedevaart *Die Stem* komen vertolken, één van de twee Zuidafrikaanse volksliederen. Het IJzerbedevaartkomitee plant naast deze "kleurlingen-stem" en Mauthausen-liederen, ook stemmige liedjes van Samson & Gert, Willem Vermandere, Stef Bos, en een oecumenisch moment om ondanks de externe druk te blijven getuigen van zijn vernieuwings- en verruimingswil. De toespraak van de voorzitter blijft natuurlijk geheim tot zondag. **(pdj)**

150 FOTO'S VAN STUDIO DANN

EEN KNIPOOG OP VLAAMSE BEWEGINGEN

Voor wie reeds een tijdje lezer van ons weekblad is, is Studio Dann geen onbekende. Reeds meer dan 20 jaar is deze Brusselse fotograaf alomtegenwoordig op de belangrijkste Vlaamse manifestaties. Uit een berg fotomatariaal puurde Dann Cortier 150 zwart/wit foto's en bracht ze samen onder de titel **Een knipoog op Vlaamse bewegingen**. Bij deze keuze legde Dann niet zozeer de nadruk op de manifestatie zelf maar wel op datgene wat hij „mooi, idyllisch, aangrijpend of historisch" vindt. Het vleugje humor is daarbij nooit ver weg.

Om toch enige lijn in de keuze te leggen weerhield Dann 7 tema's: Brussel, Studio V, Diksmuide, Schaarbeek, Voeren, kul-tuur, ons volk.

Gevraagd naar wat fotografie voor hem betekent antwoordt Cortier:„In de eerste plaats een kwestie van observeren, goed uit je ogen kijken, eigenlijk op foto-jacht gaan. En pas dan een plaatje schieten."

■ Een stilstaand voorwerp pak je wellicht anders aan dan een bewegend iets...

D. Cortier: *„Rond een stilstaand voorwerp je kun eerst driemaal lopen om dan de juiste invalshoek te bepalen en rekening te houden met licht en omgeving. Is het een bewegend iets dan moet je vooral kijken hoe het beweegt. Bij een spreker – en er zijn in Vlaamse beweging nogal wat sprekers! – kijk je of die regelmatig naar het publiek kijkt of hij met de neus op zijn tekst zit geplakt. Beweegt hij zijn handen? Spreekt hij aan ? Eens je dit allemaal doorhebt weet je wanneer en hoe je hem moet hebben. En met welke lens je de foto kunt maken."*

(foto DANN)

Konfrontatie in de straten van Schaarbeek.

■ Er zijn foto's en foto's...

D. Cortier: *„Het verschil tussen een foto en een goede, boeiende foto ligt hem soms in enkele centimeters of in tienden van een sekonde. Daarom moet je vaak snel reageren op een gebeuren en heb je geen tijd voor veel voorbereiding. Dan moet je kunnen terugvallen op een goed getraind oog. In procenten uitgedrukt zou ik durven stellen dat fotografie 70% observatie én gevat reageren is, 20% techniek, de resterende 10% is het nodige geluk hebben."*

■ En wellicht is geduld hebben voor een fotograaf ook een schone deugd?

D. Cortier: *„Inderdaad. Op de tentoonstelling zijn daar enkele mooie voorbeelden van. De FDF-affiche ‚Bruxellois maître chez toi' is op zichzelf nauwelijks een foto waard, ware het niet dat op hetzelfde ogenblik een vreemdeling in exotische kledij langsliep. Of die keer op de Brusselse grote markt toen een vendelzwaaier zijn leeuwevlag zo hoop gooide dat het de indruk gaf dat deze aan de toren van het stadhuis hing. Louter geluk is men geneigd te zeggen, voor mij was het het resultaat van veel observatie en groot geduld. Het zijn deze dingen die het beroep zo boeiend maken."*

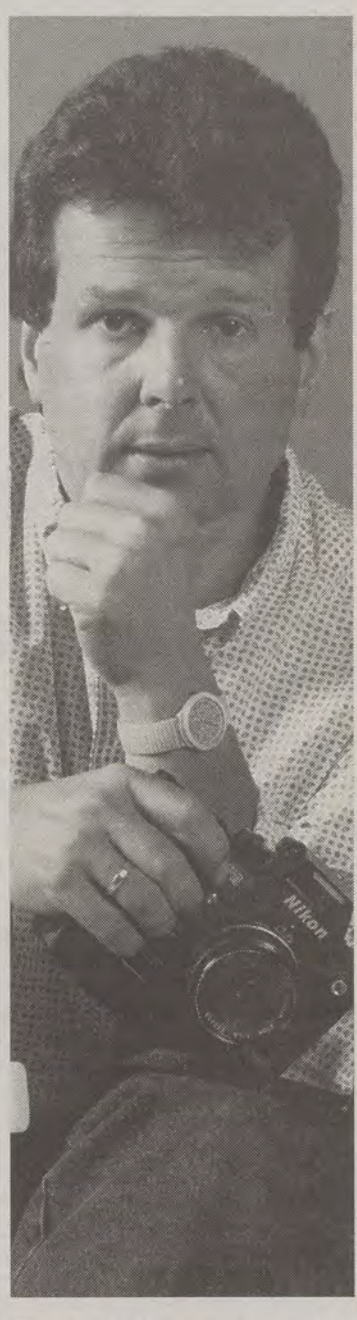

(foto DANN)

Fotograaf Dann: „De nadruk ligt niet op de manifestatie zelf maar wel op datgene wat een bij de pinken zijnde fotograaf kon vastleggen."

In de Vlaamse beweging zijn er slechts enkelen die de titel ‚fotograaf van de Vlaamse beweging' mogen dragen, Dann is deze van de jongste kwarteeuw. De tentoonstelling met zijn werk wordt georganiseerd i.s.m. het Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel, zij wordt ingeleid door Vlaams parlementslid Willy Kuijpers op donderdag 24 augustus om 18u.30 in het auditorium van de IJzertoren. Ze loopt tot en met 11 november a.s.

(mvl)

⇨ Een knipoog op Vlaamse bewegingen. 150 foto's van Studio Dann. Tot en met 11 november, dagelijks toegankelijk in het auditorium van de IJzertoren te Diksmuide.

UIT HET LEVEN GEGREPEN /5

KAARTJE. In Porto woont een meisje dat ongeneeslijk ziek is. Ze heet Sonia-Christina Maglhaes-Semana en ondanks haar 7 jonge jaren heeft ze reeds een hele lijdenweg achter de rug. Het kind verzamelt postkaarten uit heel de wereld en vandaag bereikt ons haar vraag naar kaartjes uit Vlaanderen. Wie het meisje wil verblijden kan haar een kaartje, liefst met een zicht op Vlaanderen, sturen. Sonia-Christina woont in de Santa Lucian-straat 763-1A in 4200 Porto (Portugal).

❦

GSM. Zichzelf ernstig nemende lieden gebruiken graag de draagbare telefoon, dat staat! Ook de steeds zorgelijk kijkende vice-premier Johan Vande Lanotte laat zich graag tijdens zijn werk-vakantie fotograferen in shorts, naast de city bike maar mét GSM.

Je kunt het zo krankzinnig niet bedenken: joggende mannen in de Brusselse Warande maar mét GSM, zwemmende kabinetschef tijdens de middagpauze maar mét GSM. De snelwegen van de informatie, waar leiden ze ons heen?

In Finland diende een bisschop zijn pastoors een vermanende herderlijke brief te schrijven na klachten van gelovigen. Een bedienaar werd midden een begrafenisplechtigheid opgebeld. En in Italië, niet de oudste dochter van de Kerk wel de dichtsbije, trok een streng katoliek tijdschrift scherp van leer tegen pastoors die hun draagbare mee in de biechtstoel nemen en de absolutie even uitstellen om vlug nog een kommunikatie af te werken. Met God?

❦

TANDEN. *„Een 24-jarige vrouw uit Wassenaar heeft gistermiddag haar tandarts gebeten en geslagen. Ook koelde de vrouw haar woede op de inventaris in de behandelkamer. De behandeling van de vrouw was bijna afgelopen toen zij uit de stoel vloog en de 52-jarige tandarts te lijf ging. De oorzaak van de woede-uitbarsting is bij de politie nog niet bekend. De vrouw wordt vandaag door de politiek nader aan de tand gevoeld."*

- Gelezen in het *Haarlems Dagblad*, NL.

❦

DANN. Elders op dit blad leest u meer over een tentoonstelling te Diksmuide met 150 foto's van Danny Cortier. Het gaat daarbij om een selektie die deze Brusselse fotograaf maakte uit zijn bergen foto's die hij schoot op allerlei Vlaamse manifestaties van de jongste 20 jaar. Zelf leerden wij Dann kennen o.m. tijdens de vele gevaarlijke Vlaamse betogingen in de straten van het Schaarbeek van Roger Nols en in de holle wegen van de Voerstreek. Dann, zelf een overtuigde, riskeerde vaak zijn hachje en zijn toestel, o.m. tussen de poten van de aanstormende paarden van de gendarmerie. De rillingen lopen ons nog steeds over de bange rug wanneer wij

ACH ZO!

aan die ogenblikken denken.

De keuze van Dann is bijwijlen ook zeer humoristisch. Wedden dat hij in zijn selektie die prachtige shot van Wilfried Martens heeft zitten wanneer deze in een of andere verkiezingsnacht in de BRTN-studio bedenkelijk in een glas pils kijkt? En dat het onderschrijft luidt:„Te diep in het glas gekeken?"

De tentoonstelling gaan bekijken, mensen. 't Is de moeite waard!

❦

HANDPALM. Het gerucht deed de ronde, eerst door de wandelgangen en wat later bereikte het de gevoelige oren in de perszaal. Aan wiens brein het ontsproten was kon niemand nog achterhalen, dat gaat zo met geruchten. Vanuit de Wetstraat huppelde het naar de „de 16", waar de eerste minister woont. Die barstte in een schater uit, wiste zich het hoge voorhoofd en ging over tot de orde van de dag.

Natuurlijk wist de minister van Landsverdediging niet dat hij over de tongen reed. In de overtuiging dat zijn passie binnen de vier muren van zijn buro bleef wendde hij zich dagelijks een wijle tot het scherm van zijn pc. Na eerst zijn sekretaris te hebben wandelen gestuurd knipte hij likkebaardend de 386sX/20 aan, viste de speciale schijf uit de onderste lade en toetste Top Secret. Een pretpark plooide voor zijn ogen open. Een pretpark?

Nee, de minister meende het!

Er ontvouwde zich op het scherm een natuurgetrouw slagveld met in de nok de vlaggen van de strijdende partijen: links de Kroatische kleuren, rechts de Servisch-Bosnische en daar tussenin de Bosnische. Middels het spel met de zenuwachtige muis diende de handige speler, en niemand tijfelde er aan dat de minister geen handige speler is, de hemelsblauwe VN-vlag te doen vernietigen door de strijdende partijen die op hun beurt ook zich zelf uitschakelden.

„Net zoals op het terrein!" had de Franse minister van Defensie zijn kollega uit België verzekerd. De Fransman had de diskette van zijn kollega uit Italië en die van zijn Canadese evenknie. En die? Die had het schijfje uit Londen waar de Britse minister het onder het groene tapijt had toegestopt gekregen. Van een Nato-generaal die de Snelle Interventiemacht voor ex-Joegoslavië op poten diende te zetten.

Dat gerucht doet de ronde...

❦

GROETEN. Vanwege

R.Asmus

NU ZONDAG 27 AUGUSTUS

OP NAAR DIKSMUIDE...

Piëteitsvol bewaar ik uit 1937 – mijn geboortejaar – geërfd-van-thuis, het verslagboekje van de 18de IJzerbedevaart. Het ligt hier voor mij. Twee generaties lang trekt onze familie, soms met een serie buitenlanders, naar onze vredestoren. Ook buiten de bedevaartsdag. Wanneer de grijze wolken in Vlaanderen laag hangen en de stilte door de zeewing hoorbaar is op de IJzervlakte, dringt de roep van de toren voor de Grote Vrede sterker door. Onontkoombaar blijft de toren op ons en op zovele duizenden inwerken. Ook nu weer, zondag zullen wij opnieuw dezelfde weg inslaan, op naar Diksmuide.

* Op 21 oogst 1937, de vooravond van die bedevaartsdag, klonken „vanaf 7 uur 's avonds Vlaamsche liederen en internationale muziek" rond de toren. Bloemen werden neergelegd te Waregem voor Amerikaanse gesneuvelden, in Zarren voor de Duitse, in Ieper voor de Ierse en de Engesle, in Tielt voor de Bretoense en de Franse. Diksmuide internationaal! De vredeswekroep vertrok naar vriend en vijand. Hij vond weerklank alom. „Anciens Combattants Wallons à leurs Camarades Flamands" – „Deutsche Kriegsteilnehmer" – „American Veterans" enz... Verzoenende sierlinten in vele talen aan de voet van „onze toren"! De nieuwe grafkamers van hoop-op-vrede werden er dat jaar inhuldigd. De Gebroeders van Raemdonck, Firmin Deprez, Frans Kusters, Joe English enz... ontgroeiden hun dorp van daaruit tot algemene vredessymbolen. Over de staatsonwil en de haat heen die in 1946 en 1947 weer zouden toeslaan, hielden ze stand. Met de kracht van enkele intellektuelen, onderwijzers en „petits vicaires", kreeg de vredeswil en het rechtvaardigheidsgevoel van deze IJzerhelden voor zelfbestuur vaste vorm. Prof. dr. Frans Daels, de toenmalige voorzitter, riep ministers – die hij nooit in Diksmuide zag! – op die volkstrouw om te zetten door zelfstandigheid toe te kennen aan Vlaanderen en Wallonië. (Hij vergat (?) er evenwel bij te zeggen dat dit door het parlement moest geschieden via een grondwetsherziening!)

Als symbool voor die intellektuelen, werd in dat jaar een van de weinige Vlaamsgezinde officieren, luitenant Juul de Winde uit het Brabantse Merchtem in de krypte bijgezet. Ook het indrukwekkende amnestiepaneel vond vanaf toen zijn plaats, naast het „Vloek aan den Oorlog"-paneel uit 1930. Samen – als een hoopvolle positief-anarchistische kreet – waren ze gevormd uit honderden ingezonde (Belgische) frontdekoraties!

DEZELFDE HOOP

* De in 1937 getoondichte „IJzerpsalm", de „Mauthausenliederen" en het „Gebed voor het Vaderland" ontstonden uit dezelfde hoop. De vrome muzikale gedragenheid van Arthur Meulemans, Gaston Feremans en Mikis Theodorakis vertolkt dat gevoelen. Tenminste voor wie echt luisteren wil naar het leed van alle oorlogsdoden. Het Mauthausendrama heeft dezelfde staatsnationalistische wortels als die van de kampen aan de Orne, in Auvours, op Cézembre of in Breendonk I + II... Of dichterbij in de tijd, in de kampen van de ex-Sovjetunie of van de Balkan...

* Op 22 augustus 1948 fietste ik voor het eerst met vader en de grotere broers naar Diksmuide. Het (zeer dunne) programmaboekje met slechts één reklame achterop (van de moedige Drukkerij Van Mierlo-Proost!), werd „ingeleid met een nieuwe naoorlogse proclamatie tot alle Vlamingen"! Ze heeft in geen enkel woord aan betekenis verloren. „Wij staan hier op een dodenveld. Hoe schrijnend de werkelijkheid van dit puin ook weze, in het aanschijn van de dood passen geen uitroepingen, geen gebaren, geen goed- of afkeuringen. Het Comité veroordeelt elke vorm van provokatie, uit welke richting ze ook komen moge en verzoekt élke bedevaarder zich waardig te gedragen."

Zij die menen om vanuit een of ander forum de 68de IJzerbedevaart te moeten kleuren of een schaudw te bezorgen met protestpetjes, ballonnen en spandoeken, ontgaat de heilige horizont van dit dodenveld... Zij die op de rechteroever (sic) willen blijven staan, missen de heldere ogen én de open handen om „de anderen" aan de overkant – op de linkeroever – in de ogen te kijken en te groeten... Zo verstomt bij hen onze teruggewonnen taal tot slechts kreten en verdachtmakingen. Zij missen de kracht van de godsvrede om de woorden-voor-de-toekomst, die zich in Diksmuide nog steeds uit het frontgebeuren kristaliseren, te uiten.

WERELDWIJD

* Het Fronters-zelfbestuur-ideaal kreeg voor het eerst na 21 mei 1995 echte vorm in een soeverein Vlaams parlement. Vlaamse ministers vinden aarzelend de weg naar Diksmuide. De internationale waarde van Diksmuide vraagt nog steeds om invulling. Een Japanse vredespaal, verrezen uit de eerste atoom-asse, staat verankerd in de klei van de IJzervlakte. 28 zenders op onze beeldbuis kunnen – mits een goede media-aanpak – de Blauwvoet als een vredesvogel laten klapwieken over de hele wereld. Zowel in de Stille Zuidzee als in de Balkan kunnen de Zuidnederlandse woorden van Willem Vermandere of het voorbeeld van Dom Modest van Assche en Herman van de Reeck de wereld ontmoeten, opdat de waanzin van de oorlog ophoude. Daarvoor staan de bijbelse woorden: „Nooit meer oorlog!" profetisch in vier (Europese) talen metaalvast op de voet van de toren. Voor sommigen zijn die er blijkbaar te veel! Zowel omwille van de inhoud als omwille van de „andere" drie talen!

* Het Frontersideaal bewege ons verder; het is alles behalve ingevuld. Er zijn niet alleen in de aktualiteit Komen en de onvoldragenheid van Brussel-Hoofdstad, maar ook de vele onvereffende rekeningen uit het verleden en een pijnlijk-grote werkloosheid. Er is onze Nederlands-kulturele opdracht. Onze volkswil heeft nog steeds meer te maken met slijmreeksen op TV dan met het Festival van Vlaanderen... Maar de Geest van het Frontersideaal heeft nu méér groeikansen dan ooit te voren. Binnen en buiten een Europa-zonder-staatsgrenzen; vanuit een Taalunie die ons bindt; met een volk dat nog nooit zoveel welvaart kende... Vanuit deze kansen kunnen we beter dan ooit tevoren het driesleutelbegrip van de Fronters: „Vrede, vrijheid en verdraagzaamheid!" invullen en uitdragen.

Wie de zelfgenoegzaamheid van het eigen gelijk in gemillimeterde gedachten koestert, voelt de ruimte van de wereld rond de toren van 30.000 gesneuvelde Vlamingen niet. Wie via *Vrije Tribunes* „zijn" vereniging weghoudt aan de IJzer, ondergraaft de meerderheidsbeslissing van de Vlaamse Raad uit 1986, die onze vredestoren verhief tot hét memoriaal van Vlaanderen. Zo biedt hij de gelegenheid aan „anderen" om nog wat minder demokratisch te zijn...

Redenen dus te over, beste lezers, om in deze „broedertwist"-tijd wél de weg naar Diksmuide in te slaan.

Willy Kuijpers,

Vlaams Volksvertegenwoordiger

(Foto Archief)

Op de Bedevaart van 1948 was het puin nog zeer zichtbaar aanwezig.

DE SCHANDE VAN KOMEN

(Vervolg van blz. 1)

Het partijbestuur van de Volksunie verspreidde maandag een mededeling (zie verder in dit blad) waarin het zich ergert aan de weigering van de dienst Stedebouw. Voor de VU is deze zaak geen bagatel. „Het gaat over de manier waarop twee volkeren binnen eenzelfde staat met elkaar samenleven. De Vlamingen hebben zich steeds bereid getoond om in dit land op een eerlijke en loyale manier, als twee volwassen volkeren, met elkaar om te gaan. Ook de VU is van mening dat dit zo moet blijven. Het is echter niet de eerste keer dat de Franstaligen niet dezelfde houding aannemen. Zij weigeren reeds jaren hun wettelijke verplichting na te leven inzake de financiering van het onderwijs in de faciliteitengemeente Komen."

VU-voorzitter *Bert Anciaux* spitte ook het bussendossier Van Hool boven, en de rel rond de financiering van "Carrefour" door de Franse gemeenschap. „Het lijkt wel", aldus Anciaux, „of de Franstaligen bepaalde wetten maar respekteren indien het hun past. Een eerlijke en loyale samenwerking met Wallonië, op basis van gelijkheid en wederzijds respekt, blijft ons streefdoel. We zijn echter geen "onnozelaars". Ook Wallonië moet het spel eerlijk spelen. Dit kan een test zijn voor Collignon en co. Wanneer zij niet bereid blijken in dit dossier de regels te volgen, zal de VU de pleitbezorger zijn om de financiering van het Franstalig onderwijs in de Vlaamse faciliteitengemeenten stop te zetten." De *Federatie van Vlaamse Vrouwengroepen* (FVV) formuleerde een gelijkaardige eis. De VVB was minder afwachtend, en pleit nu al voor de stopzetting van de subsidiëring van eht Franstalig onderwijs in de Vlaamse faciliteitengemeenten.

(Foto Dann)

VU-ers Michiel Capoen en Willy Kuijpers op de bres voor de Vlaamse schoolkinderen van Komen.

225 MILJOEN

Ondanks de Franstalige weigering om het Vlaamse schooltje in Komen tegen alle wettelijke regels in te financieren, betaalt Vlaanderen immers wél voor Franstalig onderwijs in de Vlaamse gemeenten met faciliteiten voor Franstaligen. Vorig jaar gaf Vlaanderen hiervoor 225 miljoen frank uit, becijferde de *Financieel Ekonomische Tijd*. Tegenover het Vlaamse schooltje in Komen, staan tien Franstalige basisscholen in Vlaanderen: twee in Ronse, Sint-Genesius-Rode en Wezembeek-Oppem, één in Kraainem, Wemmel, Dilbeek en Linkebeek.

Buiten deze scholen in de faciliteitengemeenten subsidieert Vlaanderen bovendien vier Franstalige scholen voor buitengewoon onderwijs, voor zieke kinderen (twee in De Haan, één in Koksijde, één in Sint-Pieters-Leeuw). Sedert de Franstalige meerderheid in Voeren de Franstalige basisschool daar privatiseerde, ontvangt ze geen Vlaamse subsidies meer. Deze Franstalige school in Vlaanderen wordt, eveneens tegen de taalwetgeving, betaald door een vzw die geld ontvangt van de Franse gemeenschap.

(pdj)

„DE ZIEL VAN EEN VLAAMSE NON"

EBOLA-VIRUS: MOLOKAI IN HET KWADRAAT

Dokter William T. Close reisde in 1960, even voor het uitroepen van de „indépendance", als dokter en tolk met een groep overwegend Vlaamse missionarissen door het toenmalig Belgisch Kongo. Na de onafhankelijkheid was hij lange tijd werkzaam in het algemeen ziekenhuis van Kinshasa, waar hij weldra als enig chirurg zou overblijven. Toch verloor dokter William T. Close er voorgoed zijn hart aan Afrika. En toen in 1976 in het katolieke missieziekenhuis van Yambuku het gevreesde Ebola-virus voor het eerst toesloeg, was hij hoofd van het grootste Zaïrese ziekenhuis en verantwoordelijk voor de distributie van medische hulpmiddelen. Dokter Close, vader van filmaktrice Glenn Close (o.m. bekend van Fatal Attraction) zag er de Zaïrese Fatal Attraction voor ogen. Hij stelde zijn wedervaren te boek. *Ebola. A Documentary Novel of Its First Explosion* is in een licht geaktualiseerde versie via de Nederlandse schrijver Jan de Hartog ook in ons taalgebied bekend als *Zuster Veronica. Het drama van Yambuku* (1993).

(foto: WARNER BROS)

Geheimzinnige en dodelijke virussen uit de donkere oerwouden van Afrika zijn niet zelden stof voor films en boeken. De jongste in de rij was "Outbreak" met Dustin Hoffman.

Dokter William T. Close, „Bill" voor de vrienden, was al lang terug in Amerika, toen de dramatische gebeurtenissen rond het „killervirus" hem bleven achtervolgen. In 1987 deed hij een onderzoek in België en Zaïre naar de afkomst van de zusters die hij in de loop der jaren in de streek van Kikwit en Yambuku ontmoette. Zijn dokumentatie beslaat ruim 2000 blz., en daaruit puurde hij zijn prestigieus werk *Ebola. A Documentary Novel of Its First Explosion*, dat thans werd uitgegeven te New York (uitgeverij, Ivy).

ZUSTER VERONICA

Dokter Bill Close: *„Een Belgische vriend waarschuwde mij dat het onmogelijk was om in de ziel van een Vlaamse non te kijken maar dat bleek mee te vallen. Het verhaal over één der grootste gruwels van deze tijd wordt weergegeven en verteld door de ogen van zuster Veronica, een Vlaamse non die op de missie van Yambuku les gaf en een kleine landbouwkooperatie leidde. Haar toewijding en haar onverzettelijkheid maakten een grote indruk op mij toen ik haar leerde kennen. Met name tijdens het uitbreken van de Ebola-epidemie in 1976, met haar verschrikkelijke en dodelijke gevolgen, hield zij het hoofd koel en deinsde nergens voor terug."*

Dokter Bill Close hield er aan de ware identiteit van de Vlaamse zuster Veronica zorgvuldig geheim te houden omdat hij beloofde haar privacy te beschermen. Zuster Veronica leeft nog en de bewondering van dokter Close voor de Vlaamse zusters is enorm groot. Ook schrijver Jan de Hartog respekteerde de privacy van deze Vlaamse zuster, die in het spoor van pater Damiaan werkte, maar wellicht nooit op enige zaligverklaring zal moeten rekenen. Iets wat ze overigens ook nooit zou wensen. Onze medewerker Lieven Demedts kent de identiteit van deze merkwaardige vrouw, maar uit haar omgeving zijn er alvast meerdere unieke getuigenissen bewaard gebleven die het Zaïrese drama pas echt ten volle schetsen.

HET EBOLA-VIRUS

Lieven Demedts: *„De eerste Ebola-gevallen in Yambuku dateren uit 1976. Dokter William Close was daar toen werkzaam. Men sprak toen nog niet van het Ebola-virus maar van het mysterieuze „killervirus". Dokter Close was de eerste die naar Yambuku trok om er de noodhulp te koördineren. Het virus kreeg later de naam Ebola-virus, een dorpje bij de rivier waarnaar het virus in latere jaren werd genoemd."*

Het Ebola-virus is duidelijk nog erger en gevaarlijker dan het beter bekende HIV-virus waaraan de verschrikkelijke naam Aids is verbonden. Dragers van het HIV-virus kunnen nog jaren leven vooraleer ze, soms okkasioneel, sterven aan wat wij Aids of de paarse pest noemen.

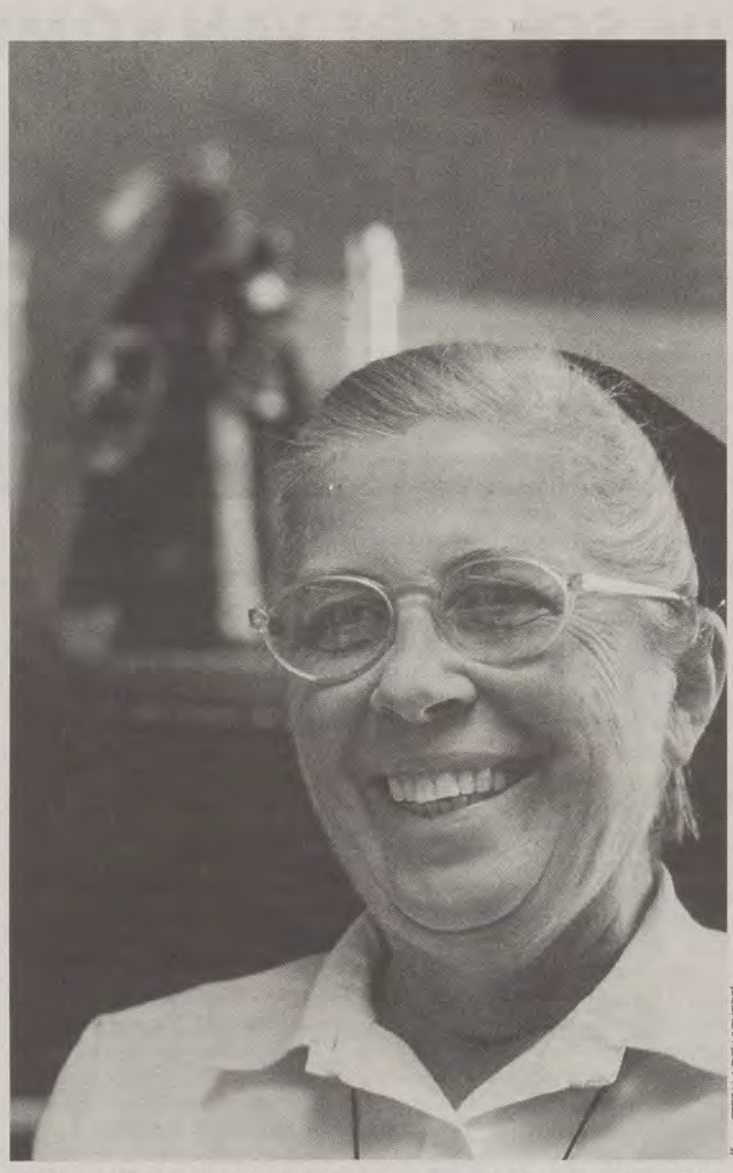

(foto: STEFAN DEWICKERE)

William T. Close haalde de informatie voor zijn boek over het Ebola-virus bij de Vlaamse missiezuster Genoveva, lid van de Zusters van het H. Hart.

Sterven aan Aids is een probleem van kombinatie met andere ziekten. Wie drager is van het HIV-virus heeft geen weerstandsvermogen meer. Als je dan in lengte van jaren geen gevaarlijke ziekte opdoet zoals bv. longontsteking, is dat nog geen drama. Het Ebola-virus is echter ongenadig. Wie met Ebola besmet wordt sterft binnen de tien dagen. Rottend bloed komt uit alle lichaamsopeningen gespoten. Er bestaat geen vaccin tegen, geen medicijn, niets... Men heeft gewoon geen kans en ook dat is buitengewoon erg.

Dokter Close: *„Het enige dat we vermoedden was dat het virus afkomstig was uit het oerwoud. Verder wisten we helemaal niets. Je moest het opnemen tegen een volstrekt onzichtbare tegenstander. Artsen moesten in de meest onmogelijke omstandigheden werken, tussen bloed en zwart braaksel."*

PROJEKT KIKWIT

Reeds in 1976, jaar waarin het „killer-virus" voor het eerst van zich liet horen in Yambuku en Kikwit organiseerde de Oostrozebeekse Missiebond een Broederlijk Delen-projekt rond „Kikwit". Het streefdoel bestond er in 150.000 fr. op te halen en daar lukte de Missiebond op een paar duizend frank na, nog in ook. Waarom Kikwit?

Toenmalig medewerker van het driemaandelijks tijdschrift Missienieuws *Lieven Demedts:* „Het projekt werd niet zomaar toevallig gekozen. Veel Westvlaamse zusters waren in die omgeving werkzaam, onder hen heel wat Oostrozebeekse zusters. „Het hemdeke gaat nader dan het rokske," schreef men in Missienieuws. Men wist dat er zware nood was maar van het Ebola-virus was nog geen sprake. „Zij varen er wel mee en wij leven soberder in de geest van de veertigdagentijd," schreef de toenmalige pastoor André Vergauwe, pastoor van één der Rozebeekse parochies in *Missienieuws*. De pastoor van de Ginste had redenen om mee voor het projekt Kikwit te kiezen. Zuster Aline Tack, van de kleine wijk de Ginste, was in 1947 naar dat gebied vertrokken. Begin 1976 was zij te Oostrozebeke en daar vertelde ze over haar taak als ziekenverzorgster en kraamvrouwverpleegster te Kikwit. Over het gevreesde „killer-virus" werd nog maar in vrij bedekte termen gesproken. „De grote behoefte in Kikwit is water en maniok. Er zijn daar uitgestrekte maniokvelden. Maniok wordt eerst geplant en dan geoogst in de rivier. Vrouwen en kinderen doen dit zware werk, zelfs zwangere vrouwen ziet men optrekken naar de velden, met hun kind op de rug."

Voor dokter Close telden de getuigenissen en die zouden er komen. Een deel van het Missienieuws-archief is in zijn bezit en is van onschatbare waarde voor de eerste bevindingen rond het Ebola-virus.

MISSIENIEUWS

Het driemaandelijks tijdschrift *Missienieuws* verscheen voor het eerst in 1969 en bereikte ook buiten Oostrozebeke heel wat lezers. Wijlen minister Daniël Coens verzorgde zelfs een paar bijdragen voor dit blad. Maar Missienieuws bevatte enkele merkwaardige getuigenissen rond de eerste gebeurtenissen in Kikwit. Missienieuws van juni 1976 meldt over Kikwit: „de mensen hebben af te rekenen met het water. In de rivieren wassen ze zich en doen daarna eenvoudig hun was, daarna nemen ze dat voor drinkwater, wat natuurlijk veel ziekten veroorzaakt." Een eerste, prille getuigenis uit Ebola. Andere getuigenissen volgen: „Help, wij smeken om medikamenten. Mensen vallen hier als de vliegen." In de vele brieven uit Zaïre volgen tal van dramatische getuigenissen. Er komt heel wat hulp uit West-Vlaanderen maar niemand beseft op dat ogenblik de ernst van de zaak. In het januarinummer van 1977 getuigt een Oostrozebeekse missiezuster van haar hoop: „Gelukkig dat de Heer ons spaart voor ziekten want medikamenten zijn raar te vinden. Een besmetting zoals het 't geval was in Yambuku, zou ook in Kinshasa niet te verhelpen zijn. Ik heb geloofd in uw liefde zonder grenzen." Maar niet iedere zuster heeft evenveel geluk. Dokter Close getuigt hoe een priester een Vlaamse zuster in haar laatste uren bijstond en haar de laatste sakramenten toediende: „Zoals bij alle Ebola-slachtoffers kwam het bloed op het laatste moment uit haar ogen. Dat is een heel tragisch gezicht. Ik heb het al vaak gezegd: zij huilde bloed. De priester veegde met zijn zakdoek haar gezicht schoon. Even later, zonder erbij na te denken, veegde hij met hetzelfde doekje ook zijn eigen gezicht schoon. Een paar dagen later was de priester ook dood."

Het beeld van deze dramatische gebeurtenissen heeft dokter Close nooit meer losgelaten. „Ik moest dit Ebola-verhaal vertellen. Niet de dorre cijfers en feiten. Ik wilde het menselijk verhaal vertellen van artsen die

soms in hun radeloosheid niet meer weten wat ze doen."

THE HOT ZONE

Vader Close, wiens dochter tot het kruim van Hollywood wordt gerekend, weet waarover hij praat. Films en boeken over geheimzinnige en dodelijke virussen uit de donkere oerwouden van Afrika liggen aan de basis van evenveel trillers. Een Hollywood-film *Outbreak*, met Dustin Hoffman laat zien hoe door fouten bij de behandeling van een besmette aap uit Afrika, verschrikkelijke virussen de VS bedreigen. Another fatal attraction?

Een Oostrozebeekse missionaris: *„Het is verschrikkelijk. Aids, dat kennen ze intussen maar het Ebola-virus, dat kan ook plots toeslaan in de Westerse wereld en pas dan wordt het écht aktualiteit. Als het aan de eigen achterdeur staat beseft men pas de ernst, zoals nu bij Aids. Maar wees gerust: Ebola kan de dreiging van de toekomst zijn. En die verhalen over de gesel Gods, en de straf voor zondige kontakten met een aap of zoiets, dat klopt niet. Er bestaan toch ook verhalen over seksuele kontakten met schapen, geiten of varkens, ook in Europa. Dat zal wel ook al eeuwen geleden gebeurd zijn, zonder straffe Gods. Vanwaar het Aidsvirus of het Ebolavirus komt, wij weten het ook niet. Het kan zelfs gewoon in een laboratorium zij misgegaan. Denk aan de mixomatose bij de Europese konijnen..."*

Dokter Close: *"We weten nog zo weinig van Ebola. Het is nu (1995) voor de derde keer gekomen en gelukkig weer verdwenen. Er is nog geen behandeling of genezing voor gevonden. Het virus leeft in een gast, een aap, vlieg of ander dier. Waar het zich in het oerwoud verschuilt is onbekend. Het enige wat we kennen zijn de verschrikkelijke gevolgen wanneer het virus toeslaat."*

De schrijver Richard Preston heeft in het boek *The hot zone* een goed beeld gegeven van het gevaar. In deze populair wetenschappelijke triller, een bestseller in de VSA, schrijft Preston over een onbekend monsterachtig diertje dat het op de mens heeft voorzien. Een moordende string proteïnen dat zichzelf wil verdubbelen met het bekende dramatische gevolg. Vader Close kent uiteraard Hollywood en hij kent de film *Fatal Attraction* die zijn dochter tot Olympische hoogten bracht. Hij zag de film *Outbreak* en hij las het boek *The hot zone*.

Dokter Close: *„Als je mij vraagt of het Ebola-virus op vandaag het grootste probleem is, nee, hoe afschuwelijk de gevolgen ook zijn. Oude ziekten als malaria, mazelen, rivierblindheid, hepatitis en vooral Aids zijn nog grotere vijanden."*

MAMA YEMO

In augustus 1994 bracht dokter William Close op uitnodiging van premier Kengo Wa Dondo nogmaals een bezoek aan het grootste ziekenhuis van Zaïre. Het ziekenhuis luistert naar de naam *Mama Yemo*, naar de moeder van Mobutu. Haar borstbeeld staat er op de binnenplaats. Ooit een prachtig ziekenhuis, maar nu een medische ruïne. Zijn ontgoocheling was groot. „De westerse wereld heeft zich massaal van dit land afgekeerd. Hollywoodfilms schudden ons wakker maar de manier waarop ze virussen benaderen wijst meer op de hitte dan op het licht."

Een Oostrozebeekse zuster: *„Dokter Close heeft gelijk, Zaïre zit totaal aan de grond. De toestand is dramatisch en er gebeurt niets. Aids was geen straf van God, het was de mens die zichzelf strafte. Hetzelfde zal gebeuren met Ebola. Alleen weten we niet waar en wanneer, maar we weten dat het erger zal zijn. Namen, feiten en toestanden noemen heeft geen zin. Wij hebben de hel gezien."*

Ik denk aan de Apocalyps, aan pakweg Keith Haring. Wij Westerlingen leven alleen verder met bekende namen en begrippen. In het nawoord van Preston's *Hot Zone* zegt de auteur: „God is in the details", waarop de uitgever antwoordt: „God is in the structure". Ik denk aan professor Leo Apostel, aan wie ik ooit een onbegrijpelijk werk over de struktuur van het bestaan afleverde en weet: het zit struktureel fout. Gisteren nog was het Aids, vandaag Ebola en morgen zorgt een minuskuul insekt met een andere exotische naam voor een moordende ziekte. En hoe verkoop je dat alles? Misschien met een klinkende titel „Vader van actrice Glenn Close eert Westvlaamse zusters".

MOLOKAI

Zuster Veronica: *„Zij zullen het gelezen hebben en zeggen, wij hebben het niet geweten. Wat in Afrika gebeurt blijkt ons niet te raken. Maar daar gaat een kontinent en een reeks kulturen verloren. Dat doet pijn. De kinderen die in de wreedste omstandigheden sterven, in bloed en drek. Molokai in het kwadraat. Als ik weet dat ik dit kan verhelpen door mijn naam vrij te geven dan doe ik het. Ben ik binnen honderd jaar zalig of heilig verklaard. Hypokriet. Ik wil nooit zalig of heilig verklaard worden, Damiaan vloekt nu ook. Dat moesten ze weten in het Vatikaan."*

Waarbij de laatste vraag.

– „Aids? Het kondoom?"

Zuster Veronica: *„Als het regent, dan neem je toch ook een paraplu... Of wordt een mens nat omdat God het zo gewild heeft? God heeft gewild dat wij ons weten te beschermen tegen de regen. In Afrika vindt men dat logisch maar het geloof gebiedt het tegendeel. Het kondoom helpt tegen Aids, helaas is er nog geen paraplu tegen het Ebola-virus maar als men die paraplu morgen uitvindt, dan gebiedt ons geweten om die te gebruiken."*

Ik berg het archief van *Missienieuws* op. Sommige „frontbrieven" zijn te hard. Maar ik besef: we moeten mekaar een geweten schoppen. Kom op tegen kanker, onze beschavingsziekte, is lovenswaardig. Kom op tegen Aids is aktueel. Kom op tegen Ebola is het motief van de toekomst. Wie zwijgt is medeplichtig.

L. Demedts

ZUSTER GENOVEVA/ VERONICA

De merkwaardige Vlaamse zuster Veronica uit het boek van dr. William T. Close is in werkelijkheid zuster Genoveva, de 65-jarige Annie Ghysebrechts van de Zusters van het H.Hart van Maria in Schilde. Zij was deze zomer met vakantie in Vlaanderen maar wou aan de pers haar identiteit niet vrij geven. Dat mocht pas wanneer zij veilig en wel op het vliegtuig zat dat hij vorige week opnieuw naar haar missiepost in Binga (Zaire) vloog.

MET ZICHT OP KAAP DE GOEDE HOOP

AFRIKANERS OP DE BRES VOOR HUN MOEDERTAAL

STELLENBOSCH – Recente voorstellen van de Zuidafrikaanse staatsomroep om de Afrikaanstalige uitzendingen terug te schroeven, hebben bij kultuurbewuste Afrikaners de vrees aangewakkerd dat hun taal op termijn zal degraderen tot een tweederangstaal. Onze medewerker in Zuid-Afrika sprak met Johan Combrink, professor in de Afrikaanse Taalkunde aan de Universiteit van Stellenbosch, over de plaats van het Afrikaans in het nieuwe Zuid-Afrika.

De 55-jarige Combrink is voorzitter van de Taalkommissie van de Zuidafrikaanse Akademie voor Wetenschap en Kunst en is aktief in allerlei kulturele verenigingen.

Johan Combrink: *„Ik vrees dat er een mogelijkheid bestaat dat het Afrikaans een tweederangstaal wordt. Bij politieke besprekingen is dat reeds zo. De afgelopen sessie verliepen de toespraken in het parlement voor 18 procent in het Engels en voor 3 tot 4 procent in het Afrikaans. De rest geschiedde in verscheidene Afrika-talen."*

TWEE POLEN

Combrink onderkent dat het Afrikaans voor sommigen een negatieve bijklank heeft. *„Het Afrikaner-nationalisme was opgebouwd rond twee polen: kleur en taal. Wat taal heeft verenigd, heeft kleur gescheiden. En wat kleur heeft verenigd, heeft taal gescheiden. Nu is er een verbetering merkbaar. De kleurenscheidslijn wordt flauwer."*

Combrink hoopt dat alle Afrikaanstaligen elkaar nu zullen vinden, ongeacht hun politieke of godsdienstige overtuiging. *„Het gaat om het Afrikaans als kommunikatiemiddel. Er moet een nieuwe strategie worden ontwikkeld om de Afrikaanse taal te bevrijden van haar stigma. Het geeft een bepaalde allure aan onze taal als toonaangevende leiders, zoals Nelson Mandela en Cyril Ramaphosa, openbare toespraken houden in het Afrikaans buiten het parlement."*

■ Is de strijd voor het behoud van het Afrikaans niet sterk verweven met een afkeer voor de andere Afrika-talen en het Engels?

J. Combrink: *„Ons doel is het voortbestaan van de Afrikaanse taal met het behoud van haar funkties. Ik ben nooit tegen het Engels geweest. Ik ben wel gekant tegen dominantie door één taal. Het kan niet dat er enkel een Engels verslag beschikbaar is van de Afbakeningskommissie van Belville; met het flauwe ekskuus van de tijdsdruk. Zoals* Die Burger *terecht heeft opgemerkt, spreekt 66 procent van de inwoners van Belville Afrikaans. Als je dus tijdsdruk wil voorkomen, kies je best de taal van de grootste kommunikatie. Hier is dit duidelijk het Afrikaans. Bovendien beheerst het overgrote deel van de Engelstaligen in en rond Belville het Afrikaans goed.*

Van Afrikaanse zijde was de strijd nooit per sé tegen de Afrika-talen gericht. Als je kijkt naar de grammatika- en woordenboeken die voor deze talen bestaan, dan merk je het grote aandeel van Afrikaanstalige auteurs daarin. Er waren natuurlijk ook Britten en Duitsers, maar de Afrikaanse taalkundigen hebben een geweldige bijdrage geleverd tot de kodifikatie van de Afrika-talen. Als we willen samenleven in dit land, dan moeten we mekaars talen zoveel mogelijk kennen. Zoveel talen als je kent, zoveel keer ben je mens!"

VERENGELSING

■ Die strijd voor het Afrikaans is toch vooral gericht tegen het oprukkende Engels?

J. Combrink: *„Ja, maar dan niet zozeer tegen het Engels als zodanig, wel tegen het Engels als imperialistische taal. Als een taal die door enkele honderden mensen wordt opgedrongen als dé taal van Zuid-Afrika. Er is geen vereniging van imperialisten, maar er heerst wel een denkklimaat in bepaalde kringen: Kom laat ons maak alles Engels, dan krij ons één algemene taal en dus één natie.*

Op die manier werk je juist verwijdering, wrijving en twist in de hand."

■ Waarom bent u eigenlijk zo gehecht aan die taal?

J. Combrink: *„Eens je bent opgevoed in het Afrikaans, zit je met een waardenstelsel waaraan je niet meer kan tornen. Op dat stelsel kan je hoogstens een extra bovenbouw zetten. Je kan enkel in je moedertaal volledig mens zijn. Ik heb vijf jaar Engels gestudeerd en heb in Londen gewoond. Als het echter om gevoelsuitdrukkingen gaat, kan ik het Engels niet zo vlot gebruiken als het Afrikaans. Er is maar één volledige uitlevingstaal voor mij en dat geldt ook voor andere Afrikaanssprekenden."*

DRIE GROEPEN

■ Er bestaat een Gemenebest voor Engelstalige staten en een Franse alliantie. Ziet u in de toekomst samenwerkingsverbanden tot stand komen met Nederland en Vlaanderen omwille van de taalverwantschap?

J. Combrink: *„Ik hoop dat van harte. Waarom zou Zuid-Afrika niet aansluiten bij de Nederlandse Taalunie en het Algemeen Nederlands Verbond? Ik ben ook fervent voorstander van een leerstoel Afrikaanse taalkunde, geschiedenis en kultuur in België of Nederland. M'n voorkeur gaat daarbij uit naar Leuven. We zouden van jullie kunnen leren, vooral wat de taalstrijd in België betreft. Eerst de politiek links laten liggen en de aandacht vestigen op taal en kultuur. Als je nu probeert politiek op je benen te blijven staan, loop je het gevaar de Afrikaanse taal te verliezen."*

■ Hoe moeten Afrikaanstaligen reageren op de voorstellen van de staatsomroep om minder in het Afrikaans uit te zenden en op de polemiek rond het gebruik van het Afrikaans als voertaal aan de Universiteit van Stellenbosch?

J. Combrink: *„De Afrikaanstaligen hebben nooit één front gevormd. Er waren altijd verdelende faktoren, soms diep verdelende faktoren. Momenteel zijn er drie groepen Afrikaanstaligen. De zwijgende meerderheid denkt dat alles vanzelf in orde zal komen: Ik mag geen geraas maken, ik moet vriendelijk blijven, anders gooi ik mij in het kamp van de oude taalvechters, de patriotten. Het kost veel moeite om deze personen te bewegen. Dan is er de tweede grootste groep. Haar kinderen zitten op een Engelse school. Ze gaan ervan uit dat Engels de toekomstige taal van het land wordt. De taalbewuste Afrikaanstaligen zijn op het ogenblik in de minderheid. Ze willen echter strategieën ontwikkelen en van zich laten horen als hun moedertaal in het gedrang komt.'*

Filip Vandenbroeke

zondag 3 september 1995

Doe mee aan de 15 de Gordel
Wandelen en fietsen

de gordel
dé Bloso klassieker

Voor meer inlichtingen bel: (02) 380 44 44
De Gordel, Dorpsstraat - 1640 Sint-Genesius-Rode

30.000 SCOUTS ERVAREN DE WERELD ALS HUN DORP:

VLAMINGEN TEVREDEN NA 18de JAMBOREE

De vierjaarlijkse scoutservaring van vreedzaam samenleven, ongeacht religieuze, politieke, raciale, seksuele en kulturele verschillen zit erop. De Jamboreanen van Dronten (NL) zetten gedurende tien dagen het scoutsideaal van wereldbroederschap, de oude droom van stichter Baden Powell, om in de praktijk. Van Zuid-Afrika tot IJsland, van Japan tot Mexico, overal weerklinkt hetzelfde: „Onvergetelijk, fantastisch, enig, uniek". Ook onze Vlaamse scouts en gidsen ervaren dat een verdraagzame samenleving kan. De té kommerciële aanpak van Scouting Nederland namen ze er daarvoor graag bij, al zien ze het liever anders. En de voorstelling van het Belgisch kontingent lijkt eerder op een „Belgenmop", om het op zijn Hollands te zeggen.

Voor één keer is Dronten in Flevoland het centrum van de wereld. 25.000 scouts en gidsen uit 169 landen aangevuld met vijfduizend Nederlandse en Vlaamse vrijwilligers, voor het grootste deel zelf scouts of oud-scouts. De organisatie lijkt af. Aan alles is gedacht. Zelfs een hospitaal, tandartskabinet, brandweerpost en een eigen politiecel ontbreken niet. Als journalist of bezoeker kom je er niet zomaar in. Het 300 hektare grote domein is afgezet en aan de toegangen wordt je grondig gekontroleerd. Zelfs de bagage wordt nagekeken. Schengen is duidelijk nog niet van toepassing voor wereldscouting. Daar zitten de Amerikanen voor iets tussen. Ze houden zich aan strenge morele kodes: geen alkohol, geen drugs, geen seks. Geen enkele Amerikaan mag het domein verlaten zonder begeleiding. Sommige delegaties schrappen een bezoek aan Amsterdam. Ze vinden het een „verderfelijke stad". Scouting Nederland ziet onder druk af van kondoomautomaten in de publieke zones.

MET HANDEN EN VOETEN

Enkele dagen een Jamboree mee beleven kan je op twee manieren. Of je hangt de toerist uit, zoals er dagelijks duizenden rondlopen. En hiervoor bijna vijfhonderd frank neertellen. Tot ergernis van de scouts en gidsen. Aan Vlaamse tenten vallen dan ook de bordjes op „Verboden te voeden". Of hoe men humoristisch toch zijn ongenoegen kan uiten.
Of je probeert de leefwereld van 14-18 jarigen binnen te treden en je hart van oud-scout te laten spreken. Je zet al het organisatorische en kommerciële aan de kant en plaatst het samenwerken aan wereldbroederschap centraal. Want daar gaat het om, 14 tot 18-jarigen laten ervaren dat samenleven kan. Israëlieten en Palestijnen die samen feesten, Grieken en Macedoniërs die samen eten. Een Serv die bij de Kroaten langs loopt en er afstandelijk maar beleefd wordt geholpen. Hoe moeilijk het ook is. „We proberen hier de oorlog uit onze gedachten te zetten, ook al weten we dat bij onze terugkeer het wapengekletter nog niet zal uitgestorven zijn. We mijden officiële kontakten. Maar een Servische scout of gids die bij ons om een badge of een stempel komt helpen we wel" zegt Lidija Pozaic uit Zagreb.

Vrolijkheid en beleefdheid vallen anders wel op. Iedereen groet hier (bijna) iedereen. Aan sociaal kontakt geen tekort, al gebeurt dit meestal in het Engels. Of met handen en voeten. Van Babelse spraakverwarring is hier geen sprake.

Onze indrukken worden bevestigd door enkele Vlaamse scouts en gidsen die we onder de Vlaamse Leeuw onmoeten in subkamp 'Pegasus'. Lotte en Sander Loones uit Oostduinkerke, Nele Janssens en Luc Crabbe uit Aalst en Dieter Verdegem uit De Panne.

„Een jamboree moet je zelf maken. Er wordt je een kader aangereikt van aktiviteiten, maar kontakten moet jezelf leggen. Door bij andere kontingenten te gaan eten, leg je de beste kontakten" weet Sander die de avonden het gezelligst vindt als de toeristen naar huis zijn. „Zo ontdekten we aan tafel dat de Chinezen niet zo braaf zijn als ze er uit zien" vult zus Lotte aan.

„De kookkultuur op deze jamboree heeft iets speciaals. Alle dagen krijgt iedereen het zelfde basispakket voedsel, maar elk volk kookt z'n potje op een andere manier. Sommigen snappen niet dat wij onze aardappelen schillen en in water koken" vertelt Nele.

Een jamboree-kookboekje met handige tips is een hulp om een eetbaar maal te serveren. Want koken gebeurt nog steeds in de eigen leefkringen, zij het tijdens deze jamboree op gas in plaats van op hout. Onze pannekoeken vallen in tegenstelling tot gekookte aardappelen wel in de smaak van de wereld. „Pannekoeken en frieten, we konden het niet laten", lacht Dieter.

Dat verdraagzaamheid centraal staat, daar zijn allen het over eens. Nele weet het treffend te tiperen: „Racisten worden op een jamboree zeker verdraagzaam." zegt ze kordaat. „Spijtig dat racisten niet op jamboree komen" vult ze onmiddellijk aan.

Het strenge imago die de jamboree heeft weten ze te relativeren, al vindt Luc die vier jaar terug Korea meemaakte dat het toch wel wat van het goede teveel is. „Wie niet kan vergelijken weet niet beter, maar onder andere dat gedoe rond het al of niet roken, moet dat nu wel?" Rookverbod is er op het hele terrein. Hier en daar zijn er rookhoekjes. „Eigenlijk heeft dat nog een positieve kant. Daar ontmoeten de verschillende kulturen en volkeren elkaar" weten Dieter en Sander. „Je leert in de rookhoeken veel mensen kennen, ook als je niet rookt."

(foto: Koen Broos)

Vlaamse scouts en gidsen vinden even tijd voor een babbel, om daarna weer internationale kontakten te leggen.

VLAANDEREN

Slapen en leven doen de Jamboreanen per kontingent of subkontingent. Zo leeft Scouting Vlaanderen per veertig met één leider per tien givers (= gidsenverkenners). Om te leven en te slapen zijn we Vlamingen. Maar om ons aan de wereld voor te stellen zijn we dan weer „Belgen", wereldscouting herkent immers alleen maar landen. Je kunt het U niet voorstellen, zo'n „Belgendag" op jamboree. Geen enkele Vlaamse kontingentleider die er zich goed bij voelt. „Zo'n dag is een kompromis. Gemakkellijk is het niet om met de Franstalige scouts tot een oplossing te komen. Ze zijn zo Belgisch gezind," weet Frank Remi uit Hasselt.

Federale loyauteit is ver te zoeken bij de Waalse scouts. Een Waalse Haan willen ze niet hijsen. Daarom mag er officieel op het Belgisch hoofdkwartier ook geen Vlaamse Leeuw wapperen. In de subkampen is dat anders. Een gids heeft tijdens de optocht van het Belgisch kontingent een Vlaamse Leeuw over haar uniform gedrappeerd. „Ik mag hem niet laten wapperen. De Walen willen dat niet. We kunnen hier toch geen ruzie maken," vertelt Sofie Deprez uit Hasselt.

De Vlamingen hebben allemaal wel een Vlaamse Leeuw op hun uniform genaaid. En het Vlaamse luik van de Belgische ambassade legt duidelijk de link naar de federale staatsstruktuur met o.m. de voorstelling van het Vlaamse Parlement. Dat de Vlamingen er dé Humo-poster met Albert-II op zijn moto tentoonstellen, begrijpen de meeste Franstaligen niet. Maar het is een onderdeel van het kompromis. „Waarom dat Vlaamse?" vraagt een Luikse gidsenleidster zich af, „We zijn toch allen Belgen en royalisten!"zegt ze fier. Scouting in Vlaanderen en Wallonië is duidelijk iets anders. Niet alleen wat de visie op België betreft. Scouting Vlaanderen lijkt volkser dan bij de buren. Duidelijk minder elitair.

BRABANCONNE

Een lied kiezen om als „Belgisch kontingent" samen te zingen was geen sinekure. Het beloftelied waar God en Jezus voorkomen, ligt moeilijk voor de Federatie Open Scouts (FOS = pluralistisch). Een volksdeuntje dat de Vlamingen zowel als de Walen kennen, vindt men niet. Het Belgisch kompromis is dan maar het federaal volkslied. Eerst in het Frans uit volle borst, dan in het Nederlands, allemaal met een spiekbriefje. Hoe zielig en kunstmatig. Een echte Belgenmop. Misschien moet wereldscouting naar de toekomst toe toch wat meer rekening houden met plaatselijke situaties. De wereld bestaat niet alleen uit landen en naties, maar ook uit volkeren. Al is het tiperend voor Scouting Vlaanderen. Niemand voelt zich echt goed op de „Belgendag", maar er lang over diskussiëren of er ruzie over maken, daar hebben ze ook geen zin in. „Eigenlijk liggen onze gasten daar allemaal niet wakker van. De rode draad doorheen hun interesses is verdraagzaamheid en de schrik voor het opkomend racisme" vertelt één van de verantwoordelijken.

VERDRAAGZAAMHEID

De scouts zelf lappen de kommunautaire problemen aan hun laars. Op het bezinningsmoment tijdens de „Belgendag" staat verdraagzaamheid centraal. Geen taaltwisten of ander gehakketak, maar deugddoende jeugdige vreugde en massa's lol. Bart Stas, hoofdverantwoordelijke van „alle Belgen" is duidelijk in zijn boodschap: „Vrede en broederlijkheid beginnen bij ieder van ons. Die boodschap moeten we uitdragen, ook na de jamboree in ons eigen land. Werken aan een menswaardig bestaan voor asielzoekers, vluchtelingen en andere minder fortuinlijke medemensen. Blijven oefenen om kleine zaken te veranderen, om zo een betere wereld te krijgen, Baden Powell indachtig." Massaal applaus van de ruim tweeduizend deelnemers uit België.

Het afscheid valt velen met zoveel nieuwe vrienden en liefdes zwaar. Het laatste kampvuur. Allen scharen ze zich dicht bij elkaar erom heen. Er klinkt gitaarmuziek. Handjes worden vastgehouden. In het schijnsel van het vuur zien allen er gelukkig uit. Vrede overheerst. Voor een nieuwe generatie begint nu de toekomst.

Mik Stas.

NEDERLAND VERWALLIBIET SCOUTING

Wallibi-Flevo, dochteronderneming van Wallibi-Waver, ligt naast het wereldjamboreeterrein. Op zich niet abnormaal. Dat je echter een toegangskaartje Wallibi kan kopen, gekombineerd met een bezoek aan de jamboree, is voor Scouting Vlaanderen niet te begrijpen.

„De Nederlandse koopmansgeest zal er voor iets tussenzitten. Maar voor ons Vlamingen kan dit eigenlijk niet. Heel het kommerciële opzet rond de jamboree gaat voor ons toch te ver." Koen Broos, Vlaams PR-verantwoordelijke is niet te spreken over de duizenden bezoekers die dagelijks de jamboree aandoen. Tussen 10 en 17 uur zijn ze welkom. Liefst met zoveel mogelijk. Heel Nederland maakt trouwens promotie voor dit wereldkamp. „Beleef 'n wereldse dag op de wereldjamboree", luidt de slogan.

Dat de scouts en gidsen tijdens de bezoekuren elke konsumptie drie keer zo duur dienen te betalen doet de deur dicht. Niet te verwonderen dat Sander Loones vindt dat de jamboree eigenlijk maar 's avonds begint.

Voor Scouting Nederland is de jamboree nu eenmaal een promotiestunt om haar beweging aan nieuwe leden te helpen. Dat steken ze ook niet onder stoelen of banken. Nederlandse scouts vinden aan de reklame en massale sponsoring niets abnormaals. „Olympische Spelen worden toch ook gesponsord. Je kan toch niet verwachten dat de overheid alles financiert" is een vaak gehoorde opmerking.

Handel en kommercie zit Nederlanders al eeuwen in het bloed. Zelf scouts kunnen dit niet ontkennen.

(mas)

HET PARTIJBESTUUR DEELT MEE

Na afloop van het partijbestuur van de Volksunie werd volgende persmededeling verspreid:

Het partijbestuur van de Volksunie ergert zich aan de weigering van een bouwvergunning voor het Vlaamse schooltje in Komen. Niet alleen nemen de Franstaligen hun verantwoordelijkheid voor de financiering van deze school niet op, maar ze boycotten nu ook, zogenaamd om stedebouwkundige redenen, de verdere uitbreiding van de school.

Voor sommigen lijkt dit misschien een bagatel, een burenruzie de moeite niet waard om te reageren. Het is echter fundamenteler dan dat. Het gaat over de manier waarop twee volkeren binnen eenzelfde staat met elkaar samenleven.

De Vlamingen hebben zich steeds bereid getoond om in dit land op een eerlijke en loyale manier , als twee volwassen volkeren met elkaar om te gaan. Ook de VU is van mening dat dit zo moet blijven. Het is echer niet de eerste keer dat de Franstaligen niet dezelfde houding aannemen. Zij weigeren reeds jaren hun wettelijke verplichting na te leven inzake de financiering van het onderwijs in de faciliteitengemeente Komen.

Ook het bussendossier, waarbij de Vlaamse bussenfabrikant Van Hool ten onrechte een kontrakt voor de bouw van Tecbussen aan zijn neus voorbij zag gaan, was een illustratie van een Waals gebrek aan respekt voor de spelregels inzake aanbestedingen. Deze order werd een Vlaams bedrijf niet gegund. De rel rond de financiering van "Carrefour" door de Franse Gemeenschap ligt ook nog fris in het geheugen.

Het lijkt wel of de Franstaligen bepaalde wetten maar respekteren indien het hun past. Een eerlijke en loyale samenwerking met Wallonië, op basis van gelijkheid en wederzijds respekt, blijft ons streefdoel. We zijn echter geen "onnozelaars". Ook Wallonië moet het spel eerlijk spelen. Dit kan een test zijn voor Collignon en co. Wanneer zij niet bereid blijken in dit dossier de regels te volgen, zal de VU de pleitbezorger zijn om de financiering van het franstalig onderwijs in de Vlaamse faciliteitengemeenten stop te zetten.

ADVERTENTIE

Het **O.C.M.W. Antwerpen** heeft een ruim aanbod van tewerkstelling als volgt:
– in haar ziekenhuizen, voor haar dienst thuisverpleging, R.V.T.-instellingen en Bejaardeninstellingen (voltijds of deeltijds):

VERPLEEGKUNDIGEN A1
VERPLEEGKUNDIGEN A2
ZIEKENHUISASSISTENTEN

Sollicitatiebrief met C.V. kan U sturen aan:
Mevr. Wuyts,
Inspectrice-Nursing, O.C.M.W. Antwerpen
Lange Gasthuisstraat 39 te 2000 Antwerpen.

WEST-VLAANDEREN

AUGUSTUS
Wo. 23 BRUGGE: Waardig leven tot het einde. Voordracht in de Magdalenazaal, Violierstraat 7, om 14u. Nadien koffietafel. Org.: VVVG-Brugge.

SEPTEMBER
Wo. 13 IZEGEM: Natuurwandeling. Vertrek om 13u.30 aan de Ommegangstraat 5. Deelname 50 fr. Meebrengen: schaar en plastiekzak. Org.: Vlanajo.
Wo. 27 IZEGEM: Vlanajo verwenavond. Om 19u.30 in de Stuivenbergstraat 99. Inkom 50 fr. Org.: Vlanajo.

LIMBURG

AUGUSTUS

Zo. 27 TESSENDERLO-HAM: Naar IJzerbedevaart met Kantonnale VU-werkgroep. Deelname 400 fr. (inkom inbegr.). Info en inschrijven: 013/67.16.41 (sekretariaat), 013/66.68.37 (Jaak Boelaers) of 013/66.86.37 (Eddy Volders).

Zo. 27 MAASEIK: IJzerbedevaartwerkgroep gewest Maaseik legt bussen in naar Diksmuide. Prijs: volw. 300 fr., -12j. gratis, studenten 100 fr. Inschrijven en info bij de leden van de IJzerbedevaartwerkgroep of bij Wilfried Rosiers (86.35.38).

Zo. 27 BILZEN: Het verbond VOS legt een bus in naar Diksmuide, met aansluitend bezoek aan Veurne (met gids). Prijs: 440 fr. + erkenningsteken 160 fr. Inschrijven bij VOS-leden of bij Theo Bessemans (089/41.17.61).

ADVERTENTIE

Hotel De Stokerij
OUDENBURG
☎ 059/26.83.80 of 26.82.97

Op wonderbare Visvangst!

Tien soorten Vis wens ik U te bereiden gedurende een Midweek of extra lang WE.
3 overnachtingen in Gastronomisch half pension, gratis fietsen en routes etc...
6.500 BEF per persoon
De Baas zelf aan het fornuis
Jan & Ingrid

Aan alle levensgenieters en gastronomen

Groen en Stilte laan 2

8460 Weggestoken en toch niet ver weg.

ZONDAG
1 OKTOBER '95
11u-18u

VU-FAMILIEDAG TE ANTWERPEN (Zuiderdokken)

Programma

■ **een aperitiefkoncert met Flanders' Recorder Quartet *Vier op 'n rij***

■ een gezellige barbecue met De Musikers

■ een spetterend optreden van ***Bart Van Den Bossche***

en verder...

■ **een verjaardagsgeschenk voor breeddenkend Vlaanderen...**

■ doorlopend kinderanimatie met kindershow Kanajo, poppenkasttheater Den Adjoen en luchtkastelen

■ politieke aktie en debatten rond pacifisme, wapenhandel en rechtvaardige oorlog in het kader van de Vlaamse Vredesweek m.m.v. o.a. het Forum voor Vredesaktie, Burgerdienst voor de Jeugd, e.a.

■ huldiging van militanten en leden

■ politieke toespraak van VU-voorzitter Bert Anciaux

in de rand...

■ **een wandeling langs de Schelde**

■ een bezoek aan Antwerpen Miniatuurstad, het Museum voor Schone Kunsten of het MUHKA

■ een grote kleding-inzamelaktie voor een projekt van het Vlaams Internationaal Centrum

en nog veel meer...

Hou deze dag alvast vrij. Op zondag 1 oktober wordt het gezellig in Antwerpen. In de volgende WIJ/Toekomst leest u er alles over.

NA DE GORDEL WELKOM BIJ VU-OVERIJSE

Bekommerd om het Vlaamse imago van de Gordel opnieuw te benadrukken nodigt het VU-bestuur van de afdeling Overijse samen met de Vlaamse Jongeren alle VU-leden en sympatisanten uit, op een gezellige babbel op zondag 3 september e.k.

Inderdaad, na een vermoeiende wandel- of fietstocht kan men bij ons terecht om zijn dorst te lessen en zijn honger te stillen met een verfrissende geuze of kriek, en een boterham met platte kaas, radijsjes en uitjes.

Wij verwachten allen zonder fout, op deze Gordeldag aan de Watermolen, Fitnesscentrum (tegenover de rijkswacht) op het Stationsplein.

Reinhilde Raspoet

VLAAMS-BRABANT

AUGUSTUS

Zo. 27 LENNIK: Met de bus naar IJzerbedevaart. Vertrek Markt-Lennik om 8u.05. Vertrek Diksmuide 16u. Prijs bus: 300 fr. Inschrijven bij 02/532.16.23, Fons Van den Bossche 02/532.42.51. Org. Ijzerbedevaartwerkgroep Pajottenland.
Zo. 27 DIEST: Met IJzerbedevaartkomitee Diest naar Diksmuide en bezoek aan Veurne. Vertrek Molenstede kerk 7u., Diest Grote Markt (kaai) 7u.10. Reissom 400 fr., -14j. 150 fr. Info: Maurits Sels, Parklaan 5, 3290 Diest (013/31.23.66).

VU VRAAGT DAT WEST-VLAANDEREN GEEN FRANSE PRODUKTEN MEER KOOPT

In een brief aan de Bestendige Deputatie van de provincie West-Vlaanderen en aan de voorzitter van de Provincieraad vraagt Wilfried Vandaele, fraktievoorzitter van de Volksunie, dat de provincie geen Franse produkten meer zou aankopen.

Dit als symbolisch protest tegen de door Frankrijk geplande kernproeven in de Stille Oceaan. De Volksunie kant zich tegen elk gebruik van kernwapens. Vandaele wijst erop dat de aangekondigde proeven – uitgerekend in het jaar dat het bombardement op Hirosjima en Nagasaki wordt herdacht – wereldwijd op tegenkanting stuiten. Ook in ons land spraken verschillende overheden, van laag tot hoog, zich uit tegen het Franse initiatief.

De Volksunie wenst dat de provincie West-Vlaanderen zich aansluit bij dit protest en geen Franse produkten meer aankoopt.

Wilfried Vandaele: *„Wij schrijven nu een brief naar de Deputatie en naar de voorzitter van de Provincieraad, omdat het geen zin heeft om te wachten tot de volgende zitting van de Provincieraad, die er pas eind september komt."*

NA BEDEVAART BASIS ONTMOET TOP

Op IJzerbedevaartdag wordt vanaf 12 uur een groot Vlaams Volksfeest georganiseerd onder het tema „Top ontmoet basis". Dit in de ruime VOVO-halle gelegen tegenover de bedevaartsweide aan de Bloemmolenkaai te Diksmuide.

Tegen demokratische prijzen kan men er lekker genieten van parelend gerstenat of tintelende frisdrank. Tevens kan uitgebreid gegeten worden van lamskotelet en vleesspies, voorzien van verschillende soorten groenten en sausen en afgewerkt met aardappelen. Lichtverteerbare koude schotels worden eveneens opgediend.

Centraal ogenblik van deze instuif wordt beslist de toespraak van VU-voorzitter Bert Anciaux. Uiteraard kan men in een gezellige, vriendschappelijke sfeer VU-mandatarissen en bestuursleden ontmoeten. Een waar treffen tussen partijtop en militanten dus.

Daarnaast werd ook gedacht aan Vlaams muzikaal amusement en animatie met Jumpie en Carl.

Bonnetjes voor zowel spijs als drank kunnen reeds voor aanvang van de bedevaart bekomen worden (vanaf 10 uur), dit om het wachten na de bedevaart te beperken. De vooraf verkochte maaltijden worden voorbehouden.

ADVERTENTIE

Diksmuide 1914-1995
Rel onder de Vlaams-nationalisten bezwaart de toekomst van de IJzerbedevaart. Wat is er aan de hand ? En, pro memorie, een evokatie van wat zich in de Eerste Wereldoorlog bij de IJzer afspeelde. Deze week in Knack.

Het tweede leven
Het ongeval duurt soms maar één sekonde. Voor de zwaargewonden en voor hun omgeving begint nadien vaak een lange periode van wederopbouw. Tussen hoop en ontmoediging: verhalen over revalidatie, deze week in Knack.

Met plezier voor de klas
Het onderwijs één en al malaise? Mis. Gemotiveerde leerkrachten, ze bestaan nog. Vijf getuigenissen, deze week in Weekend Knack.

En verder:
Belgen in de Zuidslavische oorlog - De verkoop van het Blauwe Fabriekje - Gesprek met teatermaker Alain Platel - Louise Bougeois in het Musée d'Art Moderne - Voetbal: de krisis bij Anderlecht - Tennis: de zaken van Steffi Graf - Wereld: Bosnië, Irak, Duitsland, Burundi.

Knack
+ WEEKEND KNACK
+ TELE KNACK + TALENT
ELKE WOENSDAG TE KOOP

UIT DE REGIO

HERMAN "KETJE" DAELMAN OVERLEDEN.

Op maandag 7 augustus overleed in Aalst op 68-jarige leeftijd Herman Daeleman. Bij de Aalstenaars zal hij vooral worden herinnerd als een hulpvaardige en humoristische persoonlijkheid. Hij was een man die met zijn spitsvondige uitspraken en de hem zo typerende warme menselijkheid bij eenieder een glimlach om de mond kon toveren. Zijn humor werd hem ingegeven door een kritische kijk op het leven en een ontwapenende eerlijkheid. Niet iedereen beschikte altijd over evenveel humor om zijn grollen in dank af te nemen. Sarkastische opmerkingen in VU-kringen deden vaak menig jongere de wenkbrauwen fronsen.

Herman was een aktief man, die zich echter het liefst bescheiden op de achtergrond hield. Van in het begin was hij steeds politiek aktief binnen één partij, de Volksunie, wat in een karnavalstad als Aalst geen vanzelfsprekendheid is. Nooit werkte hij op het voorplan. Hij steunde liever anderen in hun Vlaamsnationale strijd.

Daelman zal in de ajuinstad steeds onverbrekelijk verbonden blijven met het Stedelijk Feestkomitee, waar hij zich als VU-afgevaardigde tot vorig jaar achter de schermen als een goedgemutste werker ontpopte bij de organisatie van het karnavalgebeuren en de jaarbeurs. Begin dit jaar hield hij het er om gezondheidsredenen voor bekeken.

Herman was ook een graag geziene gast in de toneelwereld. Bij het Vlaamsgezinde toneelgezelschap De Schakel nam hij vooral komische rollen voor zijn rekening. Het was ook via De Schakel dat hij zijn akt als "Ketje" op de kop tikte. "Op een bepaald moment nodigden we Renaat Grassin, de geestelijke vader van "het Ketje" uit. Zo kwam Herman met hem in kontakt. Het klikte. Van wijlen Grassin kreeg hij de teksten van een groot aantal sketches en konférences," herinnert Tuur Van den Brulle van De Schakel zich.

Talloze keren kroop Daeleman in de huid van het olijke Brusselaartje met het hart op de tong. Zo wist hij ooit de Dendermondse gevangenen te laten zingen van "wij gaan nog niet naar huis, bijlange niet, bijlange niet."

(mas)

IN MEMORIAM PROF. VINCENT EVRARD

Op 5 juli 1995 overleed te Gentbrugge op 98-jarige leeftijd prof.dr. Vincent Evrard. Met hem verdwijnt een van de belangrijke figuren uit de Vlaamse beweging in het Gentse. Deze gewezen hoogleraar aan de RUG had een groot aandeel in de vernederlandsing van het apotekersberoep. Tot op hoge leeftijd was de oorlogsvrijwilliger 14-18 en trouwe VOS een hardnekkig „wandelaar" in Voeren.

Op verzoek van de unanieme gemeenteraad, en na aandringen van de deken van Ledeberg, aanvaardde hij tijdens de jongste wereldoorlog het ambt van burgemeester. Daarvoor werd hij na de oorlog zwaar mishandeld en vernederd. Hij werd nochtans in eer hersteld en tot voorzitter van de Gentbrugse COO verkozen. De Gentbrugse Volksunie biedt aan zijn nabestaanden haar oprechte deelneming aan.

(ovo)

IN MEMORIAM LUT BERLAEN

Tijdens een ontroerende en indrukwekkende rouwplechtigheid namen we op 5 augustus afscheid van Lut Berlaen uit Zulte. Honderden familieleden, vrienden, buren en Volksunieleden vergezelden haar op haar laatste tocht.

Van haar ouders, Geert en Maria Berlaen-De Waele, had ze haar rotsvaste Vlaams-nationale overtuiging geërfd. Ofschoon ze reeds door een zware ziekte was getroffen nam ze zowel in 1991 als in 1994 een onverkiesbare plaats in op de provincieraadslijst van de VU. Dit jaar was zij te zwak om nog aan de verkiezingen deel te nemen, maar op haar uitdrukkelijk verzoek was haar broer, Jo Berlaen, bereid om in haar plaats VU-kandidaat te zijn.

Lut werd geboren op 22 april 1953 en was dus amper 42 jaar jong, toen ze op 1 augustus overleed. Ze was oud-verbondleidster van de Chirojeugd, kaderlid van de VU, kathechiste van de parochie, lid FVV, bediende van de gemeentelijke biblioteek en lid van de volksdansgroep Harlekijn.

De Volksunie van Gent-Eeklo zal die sterke en moedige vrouw missen. Aan haar man, dr. hist. Walter Baeten, aan haar drie kinderen, aan haar moeder en aan gans haar familie betuigen we onze oprechte deelneming. Wij zullen in haar geest verder werken voor haar en ons Vlaams-nationaal ideaal.

(ovo)

NIEUW VUJO-BESTUUR IN ARR. ANTWERPEN

Zopas werd in het arrondissement Antwerpen een nieuw bestuur van de Volksunie-Jongeren samengesteld. Arrondissementeel VUJO-voorzitter wordt Mark Andries (Borgerhout), terwijl Bart Desmaretz (Schoten) de taak van sekretaris voor zijn rekening neemt. Frank Vercauteren (Lint) blijft zich als penningmeester over de kas ontfermen. Andere bestuursleden zijn Veerle Bettens, Maarten De Baer en Jaak Van Praet (Antwerpen), Peter Bursens en Wim Kempenaers (Wilrijk), Philip Maenhout (Hoboken), Kris Didden (Ekeren), Koen Desmarets en Alberik Luyckx (Schoten), Bart Waterloos (Zoersel), Effi Sanders (Boom) en Peter Putseys (Kalmthout).

De Antwerpse VUJO'ers hebben aangekondigd dat ze binnenkort zullen doen wat de Belgische Senaat naliet: protesteren tegen de Franse kernproeven in de Stille Zuidzee. Wie meer wil weten over de aktiviteiten

☞ ***VUJO-Antwerpen: Bart Desmarets, tel. 03/658.57.05.***

OOST-VLAANDEREN

AUGUSTUS

Zo. 27 SINT-GILLIS-WAAS: Met de A. Verbruggenkring naar Diksmuide met daarna bezoek aan Gent. Opstapplaatsen: Kerk Meerdonk 7u., Kerk De Klinge, 7u.10, Hoek Eeckberg 7u.15, Kerk Sint-Gillis, 7u.20, Dries St.Pauwels 7u.30, Lichten Kemzeke, 7u.40 en Dries Sinaa 8u.05. Info en inschrijven: Romain De Grave, 770.70.62.

SEPTEMBER

Zo. 3 LEDE: Barbecue aan het Donkmeer, in de hovingen van de voorzitter, Donklaan te Overmere, vanaf 12u.30. Deelname: 400 fr., -12j. 200 fr. Org.: VU-Lede.

Vr. 22 DEINZE: Jaarlijks familiefeest van VU-Deinze, in Volkskring, Markt. Meer info volgt.

DIAMANTEN BRUILOFT TE GENT

Op 20 juli j.l. vierden Robert en Olga De Geyter-De Riemaecker te Gent hun diamanten bruiloft, in aanwezigheid van de voltallige familie en talrijke vrienden en strijdgenoten.

De Volksunie van Gent-Eeklo biedt aan die trouwe Vlaamsnationale familie, die zowel voor, tijdens, als na de oorlog haar sporen heeft verdiend in de Vlaamse beweging, haar oprechte gelukwensen aan en wenst hen nog veel gelukkige en gezonde jaren.

(ovo)

ANTWERPEN

AUGUSTUS

Zo. 27 WOMMELGEM: Naar Diksmuide met de autobus. Deelname 350 fr. Opstapplaatsen: Wommelgem kerk 7u.30, PITA, hoek Herentalsebaan-Autolei 7u.40, Edegem-Drie Eiken 7u.50, Kerklein Elsdonk 8u. Info: Karel de Gryse (449.82.72) en Ward Herbosch (353.68.94).

SEPTEMBER

Wo. 27 MORTSEL: Jurgen Constandt spreekt over de Sociale Zekerheid. Om 20u.15 in zaal Atrium, St. Bernadettestraat (Hof van Rieth). Org. FVV-Mortsel.

AANBEVOLEN HUIZEN

Brugge bezoeken is ook kennis maken met het

Vlaams Ontmoetingscentrum

De Gulden Spoor

rechtover uitgang parking

't Zand 22 Brugge
tel. 050-34.30.82

* dranken * restaurant
* snacks * zaal voor 50 pers.

DE VRIESE woonverlichting

baron ruzettelaan 78
8310 brugge 4
baan brugge-oostkamp
050 35 74 04

WOONIDEE
Cecile Moonen
Interieur Decoratrice

Wij hebben hart en tijd voor U
Gordijnen en Overgordijen
De beste merken, maken en plaatsen
Overtrekken van zetels en stoelen
20 jaar ervaring
Advies voor uw interieur

Woonidee, Stationstraat 16,
9280 LEBBEKE
Tel. 052/41.15.73

Jan Breydel roksem

TAVERNE-RESTAURANT
NV JAN BREYDEL
Brugsesteenweg 108 - 8460 OUDENBURG
Telefoon 059/26.82.97
Telefax 059/26.89.35 *dinsdag gesloten*

Het enige restaurant uit de streek dat durft zijn verse vis te tonen (zie toonbank ingang)

Specialiteiten: Visfondue 10 soorten
Visassortiment 7 soorten
Senegalees Stoofpotje
Hoevekip Valentine Thonart + kreeft.

10 km Brugge Oostende De Haan

Brood- en banketbakkerij

R. DE BEULE
Heirbaan 53
2070 BURCHT
Tel.: 03/252.70.98

SPECIALITEIT VAN ALLE GELEGENHEIDSGEBAK

Kostuums naar maat

HERENKLEDING
Vermees
Steenhouwersvest, 52
ANTWERPEN

Tel.: 03/231.35.83

U bent van harte welkom bij

Karel Van Den Berghe
B.V.B.A.
VLOER en MUURTEGELS

— Steeds ruime kortingen
— Kwaliteitsprodukten
— Uitstekende service
— Keuze uit meer dan 600 soorten

GENTSESTEENWEG 377
9300 AALST
(200 m voor de Vijfhuizen)
Tel. 053/70.06.64

Het Palinghuis

Sedert 1910
JAN PAUWELS-DE BRAUWER
Oude Brugstraat 16, 9200 Schoonaarde
Tel. 052-42.32.46

Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december De familiezaak met traditie

MISSCHIEN EEN TOPTRAINER

ZEKER GEEN TOPKLUB

„Het ideaalbeeld van de voetbaltrainer die zijn spelers niet alleen technisch en taktisch schoolt, maar hen ook normen en waarden bijbrengt, is vervaagd.

Ik wilde een trainer zijn die niet alleen voetbal doceert, maar ook pedagoog is. Maar voetballers accepteren geen trainer die hen goede manieren en respect voor de medemens probeert bij te brengen. Ik wilde voetballers leren hoe zij zich moeten gedragen tegenover hun ploegmaten, de fans, de pers, gewone mensen."

(foto: Piet Van Belle)

Raymond Goethals, de Merlijn van de voetballerij, zal er voor moeten zorgen dat hijzelf en Anderlecht vanavond ietwat rijker worden. Daarvoor moet gewonnen worden tegen Ferencvaros.

Herbert Neumann, de oefenmeester is een stukje van zijn idealisme kwijtgeraakt.

„Ik heb ervaren dat voetballers zo'n trainer niet dulden. Zij beschouwen hem als een politieagent, een indringer en sluiten zich voor hem af. Ik leefde een tijdlang in de veronderstelling dat je als trainer niet kunt korrigeren wat verkeerd is gegaan in de eerste twintig jaar in het leven van een voetballer. Hebben de opvoeders gefaald dan staat de trainer machteloos. Thuis, op school, in de samenleving wordt de voetballer gevormd. De trainer kan hem hooguit nog een beetje bijsturen.

Wie probeert de harde voetbalwereld humaner te maken, wordt voor gek verklaard en weggehoond. Die vaststelling heeft mij veranderd. Ik heb een ideaal moeten inleveren. Ik wijs een speler op zaken die belangrijk zijn voor de hygiëne, op het verschil tussen wit en rood vlees en leg hem uit wat er gebeurt als hij spaghetti of chocola eet. Dat doe ik een paar keer, snapt hij 't dan nog niet, of wil hij 't niet begrijpen dan houdt het op en voel ik mij niet langer verantwoordelijk."

ANGST

„De angst neemt toe in onze maatschappij die daardoor verhardt. En dat weerspiegelt zich in het voetbal. De agressie neemt toe, niet alleen de fysieke maar zeer zeker ook de verbale agressie. Het egoïsme groeit, door de angst, de angst voor ziekte, de angst voor minder sociale zekerheid, de angst voor onvoldoende erkenning. Angst is het motief om gewelddadig te handelen en daarom het grootste probleem waar de wereld op dit moment mee worstelt."

„In de opleiding krijgen techniek en kreativiteit de prioriteit. Iedere trainer weet de weg terug te vinden. Defensief spelen kan iedereen, van nature. Offensief voetbal heeft een veel hogere moeilijkheidsgraad."

„Je mag je handelsmerk nooit verloochenen, ook al ga je een paar keer per jaar op je gezicht, met het nationale elftal of met een klub in een Europees bekertoernooi."

„Nu ik ouder ben, vraag ik me af of ik nog wel wil participeren in een maatschappij waarin voetbal zaligmakend is en groter wordt gemaakt dan politiek en religie. Ik zal nog meer een kleine wereld in een grote wereld willen scheppen om me in het gezelschap van familie, vrienden en kennissen te kunnen beschermen tegen de waanzin."

Het stond allemaal te lezen in *De Volkskrant* van zaterdag 8 oktober 1994. De toen 41-jarige trainer van Vitesse Arnhem legde zijn hart en zijn gemoed bloot in een interview met Jaap Visser. Misschien hadden de bestuurders – voor zover die funktieomschrijving op hen van toepassing kan zijn – van Anderlecht er goed aan gedaan deze bijdrage en een andere die op 17 december van hetzelfde jaar in *NRC Handelsblad* verscheen aandachtig door te nemen vooraleer zij eind vorig seizoen richting Arnhem afzakten om Herbert Neumann, de leerling van de zo bewonderde Hennes Weisweiler te kontrakteren. Zij zouden zich dan vorige week niet onsterfelijk belachelijk hebben hoeven maken. Alhoewel. In het voetbalcirkus worden dezer dagen bij voorkeur gekke nummers opgevoerd.

Let wel: we willen de verdediging van Neumann niet opnemen. De man kan gewoon niet beoordeeld worden. Noch in de ene noch in de andere richting. En dat is toch wel het toppunt van absurditeit.

ZOENOFFER

Vast staat voor ons evenwel dat... men had het kunnen weten. De Duitse Grundlichkeit, de discipline, de intellektuele eerlijkheid van een trainer als Neumann zouden onmogelijk kunnen verzoend worden met de „zeer eigen bedrijfskultuur" (!?!) van het Astridpark. Bij Anderlecht geldt maar één enkele norm: de financiële. Na de thuisnederlaag tegen Ferencvaros daverde het stadion op zijn grondvesten. 150 miljoen dreigden verloren te gaan. Zo'n verlies was een zoenoffer waard.

En vermits Neumann maar niet begreep dat voorzitter Vanden Stock – die tijdens de krisis zelf geen enkele keer op de voorgrond trad – voor alles gehecht blijft aan volgzame en zwijgzame loontrekkers die zich liefst ook nog kritiekloze gedachtenkronkels laten voorschrijven, was de beslissing gauw genomen. Enkel de uitvoering van het scenario liep uit de hand. De arme zoon van de voorzitter, baas van de profliga en sekretaris-generaal en ondervoorzitter van de klub, vernam het nieuws van het televisiescherm. Enkele uren eerder had hij de pers nog zegezeker verteld dat een ontslag van Neumann door geen levende ziel in Anderlecht werd overwogen. Dat de klub wel degelijk een beleid voerde op lange termijn en een bewuste trainerskeuze had gemaakt.

TOVENAAR

We zijn veel gewoon geraakt en we maken ons al lang geen illusies meer maar desondanks. Dit Anderlecht kan de gewone man niet meer beroeren. Men mag dan nog zo uitdagend schermen met het aantal abonnementen, de kloof tussen de klub en haar achterban was nooit groter. Dit bleek ook al uit de resultaten van de enquête die de *Gazet van Antwerpen* in december 1993 liet uitvoeren. In volgorde moesten de klubs van eerste klasse de belangrijkheidsfaktoren aanduiden voor de leefbaarheid van hun vereniging. Bij Anderlecht werd er niet om gelogen. 1. Publiciteit. 2. Seats en loges. 3. Hoofdsponsor. 4. Tickets. De lezer begrijpt dat uitschakeling voor de Champions League in de gegeven omstandigheden bijna dodelijk is. Daarom de wanhoopspoging, de ultieme ingreep, de terugkeer van de meester-tovenaar van 73. Raymond Goethals werd al onmiddellijk na de thuisnederlaag tegen de Hongaarse landskampioen benaderd. Nog voor de kompetitiematch tegen Charleroi dus... Het wil wat zeggen en het vertelt alles over de geloofwaardigheid van officiële verklaringen.

Anderlecht ligt duidelijk in een knoop met zichzelf. Het schijnt wel geschrokken van de eigen beslissingen. Jarenlang werden de sportieve belangen opgeofferd. Seizoen na seizoen werden de betere spelers verkocht en niet afdoende vervangen. De kwalitatieve afbouw duurt al jaren maar de pers wordt wel verondersteld het tegenovergestelde te verkondigen. Het getuigt van onverholen misprijzen en bedenkelijke zelfgenoegzaamheid. Denk vooral niet dat we ons zullen verheugen wanneer op het einde van dit seizoen de vrijwel zeker uittredende landskampioen in Boedapest finaal onderuit gaat. Integendeel. Enkel en alleen al voor de BRTN en de aantrekkingskracht van de Champioens League hopen we dat Anderlecht en Raymond Goethals op Ferencvaros een klein wonder kunnen verrichten. Maar zover zijn we nog niet.

Flandrien

LOOPWONDER

Haile Gebrselassie loopt niet. Hij vliegt. Zijn 5000 meter in Zurich schenen van een andere planeet. Die kleine Ethiopiër met zijn lange benen en zijn korte lijf vol longen. Zelfs Walt Disney zou de snelste man ter wereld zo niet hebben kunnen of durven bedenken. Wat Haile allemaal uit zijn kleine lichaam vermag te halen.

Gebrselassie koestert één grote droom. In Atlanta de 5.000 en de 10.000 meter winnen. Precies zoals Lasse Viren en Miroeth Yifter hem dat voordeden. Vier jaar later in Sydney wil hij daar dan nog graag de marathon bovenop winnen. De kleine Ethiopiër wordt dus gedreven door grote prestatiehonger. De atletiek, de topsport, is voor de zoon van een boer het middel tot sociale en menselijke zelfverheffing. Een motivatie die bij de meeste Europese atleten ontbreekt.

Op de wereldkampioenschappen in Goteborg gingen onze landgenoten nog maar eens de mist in. Er waren finaleplaatsen zonder toekomstperspektieven voor Lieve Slegers en Marleen Renders. Sprinter Patrick Stevens ontgoochelde niet helemaal maar kon duidelijk geen vier wedstrijden op korte termijn aan. Hoogspringster Natalja Jonckheere geraakte niet over 1.90 meter. De druk bleek te groot. Groot zijn in grote omstandigheden is inderdaad maar weinigen gegeven. In zoverre zelfs dat Wilfried Meert, sekretaris-generaal van de Belgische atletiekbond, stelde dat fundamentele ingrepen zich opdringen. Voortgaan op de ingeslagen weg schijnt zinloos. Hij pleit voor het binnenhalen van Oosteuropese trainers. Hun planmatige en sterk georganiseerde aanpak zou voor een mentaliteitsverandering kunnen zorgen. Door de veranderingen in het Oostblok zouden meerdere trainers werkloos geworden zijn en tegen redelijke voorwaarden kunnen worden overgehaald om hun geluk bij ons te komen beproeven. Zij zouden het bestaande begeleidingssysteem kunnen vernieuwen en de opkomende lichting junioren mogen voorbereiden met het oog op Sydney 2000.

Omtrent Atlanta 1996 maakt niemand zich blijkbaar nog illusies. Het spreekt vanzelf dat het Belgisch Olympisch Komitee mee zal moeten instaan voor de financiering. Maar dat kan in de huidige omstandigheden geen probleem meer zijn. De enorme goudklomp van de Olympische Spelen wordt in almaar minder stukken verdeeld en de IAAF, de internationale atletiekbond, kan maar niet genoeg krijgen. Het komt er dus op aan „mee" te zijn.

DUBRAVKA UGRESIC

DE AGRESSIEVE LEUGENAARS

Doorheen de eeuwen is Vlaanderen wel eens meer het slagveld van Europa geweest. Ons onderbewustzijn is onvermijdelijk gestaald door eeuwig weerkerende oorlogen en bezettingen. Geen wonder dan ook dat beelden uit de Balkan zo verrassend herkenbaar op ons netvlies blijven hangen. Alleen wat sprankels hoop, geloof en verwachting durven ons doen dromen dat we deze keer wel van die eeuwige weerkeer zullen gespaard blijven.

Maar hoe ijdel is hoop, hoe vermetel het geloof dat wij aan een onafwendbaar lot kunnen ontsnappen? Vraag het aan de Kroatische schrijfster Dubravka Ugresic. Haar oorlog is écht, de onze lezen wij op wandtapijten en schilderijen. Of in geschiedenisboeken. En als die oorlog dan al niet bestaat, dan hebben we nog... videospelletjes.

PRINS EUGEEN

Onlangs ontmoetten wij prins Eugeen van Savoye-Carignan (1663-1736) op een schilderij in het Oudenaardse Stadhuis. De Oostenrijkse staatsman en veldheer heeft er zopas een deugddoende revanche genomen op de Franse Zonnekoning, Lodewijk de Veertiende, die het rijke Oudenaarde definitief wilde toevoegen aan de Franse kroon. Ze zijn in Oudenaarde terecht fier op prins Eugène, die op 11 juli (!) 1708 in de Zuidelijke Nederlanden de overwinning bevocht op Louis Quatorze. Het moet de zoeke smaak van druiven geweest zijn want de prins van Savoye had voordien zijn diensten aangeboden aan de Zonnekoning maar werd brutaalweg afgewezen wegens zijn onaanzienlijk voorkomen. De prins, gekrenkt in zijn eer, ging toen maar in dienst bij de Oostenrijkers en zou de Fransen in latere jaren met veel plezier lik op stuk geven.

Heeft de neus van Cleopatra de geschiedenis bepaald, dan moet de neus van prins Eugeen Oudenaarde behoed hebben van een definitieve verfransing. Overigens was de prins zowat de „redder des vaderlands", want een kleine tien jaar later voegde hij, bij de zoveelste „Türkenkriege", een beslissende overwinning tegen de Turken toe aan zijn militair palmares. In 1717 zou hij zelfs Belgrado (ex-Joegoslavië) op de Islam veroveren.Deze overwinning van de Kristelijk-Avondlandse troepen had dusdanige weerklank, letterlijk, dat ze vanuit Midden-Europa, van dorp tot dorp, van kerktoren tot kerktoren werd gesignaleerd. In die jaren hadden klokken de funktie van een fax.

MOSLIMDREIGING

Oorlogen en veldslagen zijn steeds een spel geweest van bewuste of toevallige bondgenootschappen, al naargelang het deze of gene partij goed uitkwam. Wat weinig geweten is, is het feit dat Lodewijk de Veertiende overigens uit was op een bondgenootschap met de Moslim-Turken om de Middeneuropese volkeren te versmachten onder een „broederlijke" omhelzing. Opvallend is dan toch ook dat Europa, tot in onze gewesten en zelfs een eind weegs naar de Atlantische kusten toe, de voorbije twintig eeuwen steeds te doen had met een oprukkende Islam, – en omgekeerd; in tijden van kruistochten had de Islam met onze expansiedrift te maken. Een verhaal dat reeds begon in de 8ste eeuw toen het Europees-Frankisch Leger van Karel Martel, anno 731 nabij Poitiers de Muzelmannen wist te verslaan.

Het lijkt intussen wel een eeuwig herhalen. Mengsels van eng-nationalisme en godsdienstfanatisme vormen opnieuw de ingrediënten voor een tragische Balkanburgeroorlog. Een „eigen volk eerst" in toegepaste militaire wetenschappen. En dat voert ons naar het boek van de Kroatische schrijfster Dubravka Ugresic, **De cultuur van leugens**.

MILAN MILISIC

Ugresic wordt niet op handen gedragen, noch door Serven noch door Kroaten. Er zijn reden te over. Radovan Karadzic, leider van de Bosnische Serviërs, wordt door haar onomwonden omschreven als een oorlogsmisdadiger die voor een internationaal tribunaal terecht moet staan. Maar anderzijds maakt de schrijfster ook komaf met de simpele zwart-wit-redenering als zouden àlle Serviërs de slechterikken zijn en àlle Kroaten de goeden. Ugresic hekelt de burgeroorlog, ze hekelt het godsdienstfundamentalisme en maakt misplaatst nationalisme gelijk met de grond. In één van de essays uit **Cultuur van leugens** heeft ze het zelfs over een absurde verkoop van blikjes met „pure Kroatische lucht". Het fanatisme en de domme blindheid van de krijgsheren maakt haar woest. Ze haalt het voorbeeld aan van haar volksgenoten, Kroaten, die sedert een paar jaar manifest weigeren slivovitsj te drinken omdat deze drank gebrouwen wordt in de voorsteden van Belgrado en dus Servisch is. De waanzin van de oorlog illustreert ze verder met het voorbeeld van de Servische dichter Milan Milisic. Toen de Serven de Kroatische stad Dubrovnik bombardeerden werd de Servische dichter Milisic, die er resideerde, één der allereerste slachtoffers...

Ugresic, die in een vorig bestaan romans, novellen en vooral ook kinderboeken schreef, wordt getroffen door het lot van de Servische dichter die door zijn eigen volk wordt doodgemaakt. Maar is Karadzic ook geen Servische dichter? Zij zucht: „Ja, hij heeft zelfs een gedicht geschreven over Sarajevo", maar ze voegt er aan toe dat Hitler tenslotte ook schilderijen heeft gemaakt. En was keizer Nero ook niet die dichter die Rome in brand stak?

OOG OM OOG

Wie het werk van Dubravka Ugresic leest kan er niet onderuit dat hier een getormenteerde kunstenares aan het woord is. De lezer moet vooral begrijpen dat zij een zekere nostalgie heeft naar de zekerheden-van-toen. Het kommunisme van veldmaarschalk Tito mocht dan al een asgrijsgrauwe bedoening zijn, er vloeide geen bloed, er was nog iets van ruimte voor kunst en kultuur. „Toen ik een kind was en school liep was Joegoslavië een land dat bestond uit zes republieken, zes nationaliteiten, twee autonome gebieden, enkele minderheden, drie religieuze gemeenschappen en nog eens zoveel taalgebieden. Het was een smeltkroes, een verrijking. De verscheidenheid maakte alles boeiend."

Ugresic bijt ook naar de intelligentsia die alles zo domweg liet eskaleren. Stond er bij en keek er naar. Vooral de media moeten het ontgelden. Aasgieren van de pers hebben alles opgeklopt. Het meest banale incident werd wereldnieuws en bijna wereldbrand. „Deze burgeroorlog begon bij de aars van een Servische boer, zekere Martinovic. Men vond hem met een fles in zijn achterwerk. Hij was verkracht en dat moest gewroken worden. Alles eskaleerde in

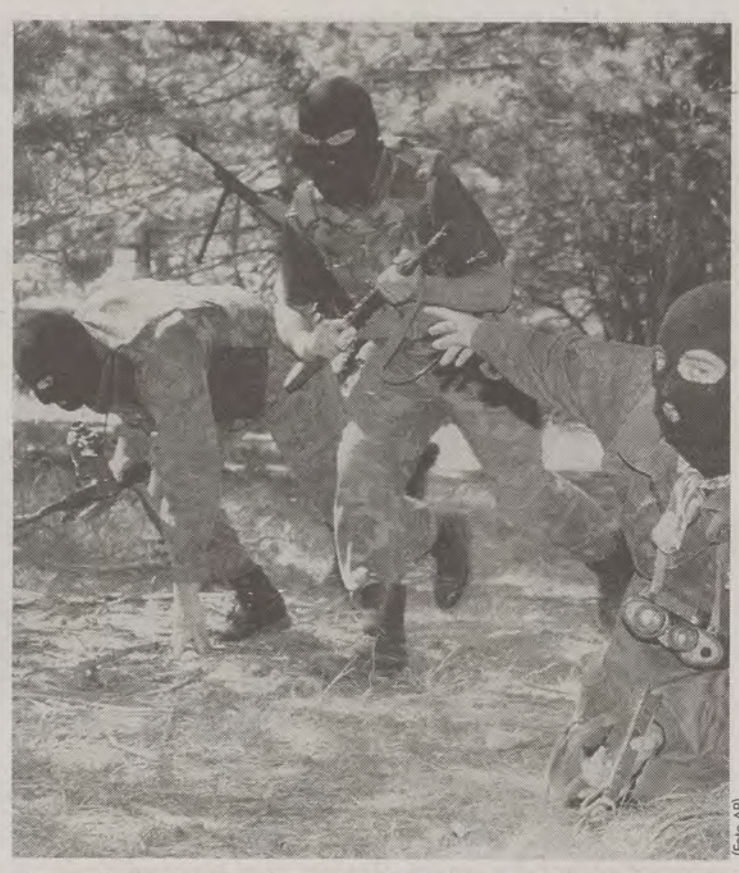

(Foto AP)

Op een dag rijden van bij ons woedt oorlog, moorden buren elkaar uit...

TUSSEN SARAJEVO EN SARAJEVO

EEN WAANZINNIGE EEUW

Het einde van een eeuw, en in dit geval zelfs van een millenium, nodigt blijkbaar uit tot een reflektie over de situatie van de mensheid en de wijze waarop zij daar beland is. In het Angelsaksische taalgebied publiceerde de marxistische historikus Eric Hobsbawm onlangs een indrukwekkend en eigenzinnig overzicht van de geschiedenis van deze eeuw. Voor ons ligt het boek **De waanzinnige twintigste eeuw. Oorlog en vrede van 1914 tot 1994** van de filosoof en publicist Mark Heirman. De titel verwijst ongetwijfeld naar het beroemde werk van Barbare Tuchman *De waanzinnige veertiende eeuw*. Maar in zijn uiteenzetting grijpt de auteur regelmatig ook naar ander werk van deze historika terug.

STRIJD

In de visie van Hobsbawm en van Heirman begint en eindigt deze eeuw in Sarajevo. Daartussen bevinden zich een aantal konflikten, waarvan de zwaarste ongetwijfeld de Eerste en de Tweede Wereldoorlog zijn. Maar verder waren er de oorlogen in Korea, Viëtnam en Afghanistan, de revoluties in de Sovjetunie, China, Iran en Cuba. Er was de Koude Oorlog en de bewapeningswedloop. Hitler, Stalin, Mao, Pol Pot, Franco en vele anderen maakten hun opwachting. Het boek is echter niet opgevat als een droge opsomming van de feiten van deze eeuw. Wie een beschrijving verwacht van het verloop van de diverse perioden van oorlog en vrede in deze eeuw, zal naar andere literatuur moeten grijpen. Heirman tracht integendeel de krachtlijnen van deze eeuw te achterhalen en te verklaren vanuit een aantal feiten en verworvenheden uit de vorige eeuwen. Hij gaat daarbij vrij ver terug, tot zelfs in de middeleeuwen. Als filosoof is hij ongetwijfeld thuis in de verschillende leerstelsels en ideeën die hun invloed hebben gehad. Ook voor wie niet zo goed thuis is op het gladde filosofische ijs, schrijft de auteur zeer bevattelijk. Hij beschrijft deze eeuw als de eeuw van de moderniteit en van de strijd daartegen. Hij baseert zich op een indrukwekkende stapel historische, politieke en filosofische geschriften om de strijd aan te tonen „van en tegen de democratie en de moderniteit, de rivaliteit tussen de liberale en de socialistische democratie, de permanente spanning tussen de Verlichting en romantiek en de verschillende uitgangspunten van de politieke revoluties van de 18de eeuw, de sociale revoluties van de 19de eeuw en de culturele revoluties van de 20ste eeuw."

WAARSCHUWING

Heirman blijft uiteraard lang stil staan bij de aanloop tot de Tweede Wereldoorlog en bij het antisemitisme van Hitler. Maar ook de jaren zestig krijgen heel wat aandacht, waarbij de „culturele revolutie", en niet alleen de Chinese, centraal staat. Geschiedschrijving wordt altijd iets riskanter naarmate men dichter bij de dag van vandaag komt, maar de auteur slaagt er evenwel in de evolutie van de jaren tachtig en negentig aannemelijk in te schatten. Ondanks alles lijkt hij niet pessimistisch over de toekomst, maar het hele boek komt als een waarschuwing over. Hij is ervan overtuigd dat de twintigste eeuw ondanks de vele oorlogen, ondanks Hiroshima en Auschwitz, tegelijk de grootste stap meebracht die de mens ooit gezet heeft op het pad naar een humanitair en meer vredevolle wereld. Hij stelt bovendien vast dat de demokratie een waarborg is voor de meest vreedzame wijze van samenleven. Even terecht wijst hij er op dat twee echte demokratieën elkaar nog nooit de oorlog verklaard hebben. Voor de volgende jaren voorspelt hij een toenemende krachtmeting tussen het modernisme en het religieus of messiaans fundamentalisme.

De waanzinnige twintigste eeuw is een vlot geschreven boek, dat op een bevattelijke wijze inzicht geeft in de evolutie van deze eeuw. Het is bijzonder geschikt om als basis te dienen voor verdere studie van de hedendaagse geschiedenis en politiek.

F. Seberechts

↬ De waanzinnige twintigste eeuw. Oorlog en vrede van 1914 tot 1994. Mark Heirman. Uitg. Hadewijch, Antwerpen/Baarn; 1995. 239 blz., 790 fr.

een oog om oog, tand om tand. Terwijl er toch rechtbanken bestaan om dit soort van beestigheden te bestraffen. Het leek wel Voeren met een dolgedraaide forellenkweker die in paniek gaat schieten. Dubravka Ugresic gaat tenslotte nog verder en stelt dat dit oorlogswaanzin is, ontketend door mannen die niets beters om handen hebben. En waarbij vooral de vrouwen het eerste slachtoffer worden. „Vrouwen, als voorspel bij het eigenlijke gevecht". Ugresic weet waarover ze praat. De leugen is de motor van de oorlog, racisme de trekker van het pistool. Terecht houdt de schrijfster haar hart vast voor het eskalerend geweld en het blinde nationalisme. Laat medio '96 die dolgedraaide Rus Zjirinowski de verkiezingen winneen en daarna een bondgenootschap sluiten met Radovan Karadzic en we kunnen opnieuw met Europees vuurwerk beginnen.

Het nieuwste boek van Dubravak Ugresic zou, ons inziens, verplicht leesvoer moeten zijn voor diegenen die een gezond volksnationalisme, demokratisch en met respekt voor de ander, verwarren met Blut und Boden-teorieën die we uit andere verhalen kennen.

L. Demedts

⇨De Cultuur van Leugens. Dubravka Ugresic. Uitg. Nijgh en Van Ditmar / Singel 262, Antwerpen. 269 blz., 799 fr.

WAZIGE PORTRETTEN

EEN SCHEVE BALANS

Op het einde van deze twintigste eeuw blijken een aantal instellingen die lange tijd onaantastbaar gewaand werden op hun grondvesten te wankelen. Ook de katolieke Kerk ontsnapt niet aan deze tendens. België scheen een tijdlang immuun te zijn. Maar in de voorbije jaren werden we gekonfronteerd met scherpe kritieken rond het bezoek van paus Johannes Paulus II aan ons land en vernamen we de spektakulaire akties van enkele priesters o.w. Rik Devillé. Velen protesteerden tegen de benoeming van de Naamse bisschop mgr. Léonad en tegen de wegzending van mgr. Gaillot, de bisschop van Evreux. Tenslotte waren er de omstreden zaligverklaring van Pater Damiaan en de kommotie over eenzelfde procedure voor koning Boudewijn.

(Foto FABIAN/SYGMA)

Monseigneur Marcinkus wordt geportretteerd in "De stoottroepen van de paus".

CENTER PARCS

Onlangs verscheen over de krisis in de Kerk het boek *Le pape. Combien de divisions?*, van de Franse auteur Constance Colonna-Cesari. In het Nederlands werd het boek op de markt gebracht met de titel **De stoottroepen van de paus**. In zestie portretten tracht de auteur een beeld te schetsen van de huidige situatie van de Kerk op mondiaal vlak. Het zeventiende portret, dat van Karol Wojtyla loopt onvermijdelijk als een rode draad doorheen het boek. Het merendeel van de personages die ten tonele gebracht worden zijn kardinalen: Agostino Casaroli, Casimir-Paul Marcinkus, Jean-Marie Lustiger, Joseph Ratzinger, Bernardin Gantin, Alfonos Lopez Trujillo, Angelo Felici en John O'Connor. Verder worden de figuren besproken van de bisschoppen Marcel Lefebvre, Carlo-Maria Martini, Jean-Louis Tauran en Marian Oles. Nog drie andere priesters passeren de revue: de primaat van de Grieks-katolieken Myroslav Ivan Lubatchivsky, de Haïtiaanse president Jean-Bertrand Aristide en de algemeen overste van de jezuïeten Peter-Hans Kolvenbach. Eén leek vervolledigt het rijtje: Piet Derksen, de Center Parcs miljardair en medestichter van de charismatische beweging.

De auteur gaat uit van het standpunt dat de huidige paus zijn pontifikaat heeft opgebouwd rondom de strategie van een hernieuwde evangelisatiebeweging, die onvermijdelijk moest ingaan tegen een aantal principes van het Tweede Vatikaans koncilie. Zij beschrijft de restauratiepogingen van de paus en zijn helpers en de krachten die deze tegenwerken. Wie echter hoopt een dieper inzicht te krijgen in het reilen en zeilen van de top van de katolieke Kerk, komt nogal bedrogen uit. De portretten zijn eerder schematisch opgevat en het ontbreekt de uiteenzetting aan diepgang en samenhang. We vernemen links en rechts wat over gekonkel en gemanipuleer omtrent bepaalde personen of dossiers. Maar wanneer het interessant wordt, geeft de auteur telkens verstek. Zo slaagt zij er bijvoorbeeld niet in de rol van mgr. Marcinkus in de zaak van de Banco Ambrosiano en van de P2-loge bevredigend te verklaren. De tegenstellingen tussen de lokale kerkelijke gezagsdragers in Haïti en priesterpresident Aristide krijgen slechts enkele regels in de nauwelijks tien bladzijden tellende tekst over de figuur.

KOFFIDIK

Ook de andere hoofdrolspelers worden niet uitgesproken geprofileerd. Het is wellicht niet makkelijk het hele onderwerp in nauwelijks tweehonderd bladzijden te bevatten, maar dan moet naar een andere oplossing (meer bladzijden?) gezocht worden. Ergerlijk is ook dat er soms storende fouten in het boek voorkomen, en dat niet alleen voor wat de schrijfwijze van sommige namen betreft. Zo schrijft de auteur dat het Russicum-instituut in 1929 in Rome werd „opgericht om tijdens de koude oorlog de opleiding van priesters uit de USSR te kunnen blijven verzekeren". Ofwel heeft de auteur er geen benul van wat met de term „koude oorlog" wordt aangeduid, of anders betreft het hier een staaltje van de Voorzienigheid dat met ons beperkt verstand en zwakke geloof niet kan worden bevat. Verder lezen we ook: „We schrijven 1940, onder het pontifikaat van Pius XI..." Eugenio Pacelli volgde op 2 maart 1939 zijn voorganger op als Pius XII! Een en ander doet de geloofwaardigheid van het werk geen goed.

Het besluit van het boek telt welgeteld drie bladzijden, en is in feite een mengeling van een beknopte inhoud en koffiedik kijken. Iemand die regelmatig de bladzijden met kerkelijk en godsdienstig nieuw doorneemt in de dagbladen, en daarenboven op *Kerk en Leven* of *Wereldwijd* geabonneerd is, kan zonder moeite een boeiender en inhoudsvoller boek schrijven. **De stoottroepen van de paus** is waardeloos voor wie iets meer wil vernemen over de top en de werking van het instituut Kerk op het einde van de twintigste eeuw.

F. Seberechts

⇨ De stoottroepen van de paus. Constance Colonna-Cesari. Uitg. Balans, Amsterdam/Kritak, Antwerpen. 1995, 201 blz., 698 fr.

VAN RIDDERS EN KOLONISTEN

Met *De bastaardprins* en *De grote oversteek* bracht uitgeverij *Ploegsma* recent twee beklijvende "historische" jeugdromans op de boekenmarkt. *De bastaardprins* is het mooi geschreven debuut van *Elisabeth Wein*, die zich baseerde op de Arthur-legende. Het is nochtans vooral een psychologische jeugdroman, de ridderromantiek en -avonturen blijven op de achtergrond. Het boek verhaalt hoe Medraut, de oudste zoon van koning Artos van Engeland, in alle opzichten de meest ideale troonopvolger zou zijn. Hij is sterk, bekwaam, intelligent, moedig. Maar hij is een bastaardkind. Daarom wordt z'n jongere halfbroer Lleu aangewezen als prins van Engeland. Lleu is zwak van gezondheid en lichaam, kan niet met wapens overweg, is bang in het donker en onwetend over staatszaken.

Hoewel Medraut zich onderdanig naar de wensen van z'n vader schikt, en aanvaardt de raadgever en opvoeder van z'n pleegbroer en toekomstige koning te worden, heeft hij het er soms moeilijk mee dat zijn toekomst op de achtergrond bepaald werd door een misstap van z'n vader. Wanneer dan Medrauts pleegmoeder Morgause, de verraderlijke zuster van koning Artos, de zwakke momenten van Medraut handig uitbuit, slaagt ze erin Medraut te overtuigen Lleu te ontvoeren. Met de gijzeling willen Medraut en Morgause Artos dwingen zijn kroon en rijk aan Medraut na te laten in plaats van aan Lleu. Tijdens de ontvoering moet Medraut echter vaststellen dat Lleu helemaal niet zo zwak en dom is als hij dacht. Medraut had gehoopt hem te kunnen breken, maar het tegenovergestelde gebeurt. Lleu blijkt tot grote daden in staat. Hij toont zich moedig in moeilijke omstandigheden, en bewijst dat hij zijn geboorterecht waard is. Medraut wordt uiteindelijk gedwongen te kiezen tussen goed en kwaad, en maakt de goede keuze.

Het verhaal, mooi geïllustreerd door Annette Fienieg, is opgevat als één lange brief van Medraut aan zijn pleegmoeder. Daaruit blijkt hoe moeilijk het is voor Medraut om zich van de slechte invloed van Morgause te onttrekken. Medraut houdt van zijn moeder, de zuster van zijn vader, maar hij haat haar tegelijk. We menen dat deze psychologische evenwichtsoefening, gebed in een achtergrond van incest en psychologische en fysische verminking, pas kan begrepen en gewaardeerd worden door lezers vanaf een jaar of veertien.

TORQUE

De grote oversteek is voor een veel jonger publiek ook al te genieten. *Michael Morpurgo* schreef opnieuw een rechtlijnige roman met alle basiselementen erin waar kinderen van houden: spanning, emotie, witte vrienden en zwarte vijanden, en uiteraard een gelukkige afloop.

(Foto FABIAN/SYGMA)

De Grote Oversteek: een jeugdverhaal over de emigratie van arme Ieren naar Amerika.

Het verhaal begint in het Ierland van de vorige eeuw, waar armoede, honger en Engels geweld schering en inslag waren. Sean en Anne slagen er dankzij een goeie Engelse soldaat in hun vader achterna te reizen naar Amerika. Hun moeder, die te verzwakt is om de verre reis te overleven, blijft achter om te sterven.

Op The Pelican, een overvol schip met Ierse emigranten, komen ze in aanraking met schurken en dieven, maar ook met goede mensen. Ze proberen allemaal de reis te overleven. Sean en Anne hebben een speciale talisman mee, de torque, een gouden ketting die getuigt van hun edele afkomst en al meer dan duizend jaar van generatie op generatie doorgegeven werd. Deze torque wordt gedurende de ganse reis het doel van schurken en dieven, maar brengt hen tevens geluk wanneer alles lijkt tegen te slaan.

Wanneer het duo het Amerikaanse vasteland als enige overlevenden bereikt, begint een lange zoektocht naar hun vader, die zich in de Groene Vallei in Californië zou gevestigd hebben. Maar vooraleer ze die vallei intrekken, beleefden ze nog spannende avonturen. In Boston stellen ze al meteen vast dat de kansen in het Beloofde Land van Amerika toch niet zo voor het grijpen liggen als in Ierland gedacht wordt. Sean en Anne trekken naar de broer van enkele goede kennissen, die op de Ohio vaart met een stoomboot. De volgende etappe verloopt in een karavaan van kolonisten richting Westen, en uiteindelijk belandt het duo bij een oude Ierse goudzoeker. Uiteindelijk belanden Sean en Anne toch in de Groene Vallei waar hen een aangename maar voorspelbare verrassing wacht. *De Grote Oversteek* werd knap geïllustreerd met tekeningen van René Pullens.

(pdj)

⇨ De bastaardprins. Elizabeth E. Wein. Uitg. Ploegsma, Amsterdam, 1995, 222 blz, 700 fr.

⇨ De grote oversteek. Michael Morpurgo. Uitg. Ploegsma, Amsterdam, 1995, 229 blz, 698 fr.

EEN EIGENZINNIGE SELEKTIE

ZATERDAG 26 AUGUSTUS

OLD GRINGO

Historisch drama (1989) naar *Gringo Viejo* van Carlos Fuentes, met Jane Fonda en Gregory Peck. Harriet Winslo is haar saaie leventje als onderwijzeres beu en aanvaardt een job als goevernante op de hacienda van een rijke Mexikaanse familie... **(TV 1, om 20u.25)**

PETER STUYVESANT: TRAVEL ODYSSEY

Verslag van de boeiende reis die zes jongelui, winnaars van een Peter Stuyvesant-promotie-aktie, in oktober '94 met een Catalina-watervliegtuig in Zuid-Amerika maakten. Ingrid De Voss reisde mee en geeft kommentaar. **(Ka 2, om 21u.)**

THE BRIDGE ON THE RIVER KWAI

Fascinerende oorlogsfilm van David Lean (1957). De kampkommandant vraagt de krijgsgevangen kolonel en zijn manschappen om de bouw van de strategische brug te superviseren. Deze sterke film over de zinloosheid van de oorlog won 7 Oscars. **(TV 2, om 21u.20)**

ZONDAG 27 AUGUSTUS

BEFORE IT'S TOO LATE

Australische natuurdokumentaire uit 1992 waarin speciale aandacht wordt besteed aan milieubehoud en aan de manier waarop mensen over de hele wereld in hun eigen land bedreigde dier- en plantesoorten trachten te beschermen. **(TV 2, om 19u.50)**

WOENSDAG 30 AUGUSTUS

DIEN BIEN PHU

Oorlogsfilm (1991) met Donald Pleasance. 1954. Na negen jaar oorlog is de val van Frankrijks laatste bolwerk in Indo-China Bien Bien Phu onafwendbaar. De manschappen beschikken er amper over de middelen om zich te verdedigen en in Parijs is men al lang niet meer geïnteresseerd in een overwinning. Deze strijd zou later herdoopt worden in „de vuile oorlog". Samen met deze veldslag ging ook Frankrijks koloniale invloed in Azië verloren. **(TV 2, om 22u.05)**

Nick Nolte en Bernard Woodruff in ***The Prince of Tides****, een film van en met Barbra Streisand.* ***Zondag 27 augustus, om 21u.45 op VTM.***

DONDERDAG 31 AUGUSTUS

BITE THE BULLIT

Uitstekende western van Richard Brooks (1975). Aan het begin van deze eeuw wordt een grootscheepse paardenwedstrijd een heus mediagebeuren. De wedstrijd duurt dagen, loopt over de bergen en door de woestijn, in koude, hitte. Onder die druk komen de geheime motivaties van de deelnemers naar boven. Met Gene Hackman en James Coburn. **(TV 2, om 22u.)**

VRIJDAG 1 SEPTEMBER

THE BODYGUARD

Triller (1992) met Kevin Costner en Withney Houston. Een koele professionele lijfwacht moet een populaire zangeres beschermen. Houston maakt een goed debuut, de muziek is leuk. Het scenario lag reeds 15 jaar in de lade van Kasdan en was aanvankelijk bedoeld voor Steve McQueen. **(VTM, om 21u.)**

BABY DOLL

Meesterlijke erotische komedie van Elia Kazan (1956) met Carroll Baker, Karl Malden en Eli Wallach. Het weekblad *Time* noemde de film de smerigste Amerikaanse prent ooit gemaakt en de film werd door de kerk in de ban geslagen. **(TV 2, om 22u.40)**

HERSENBREKER

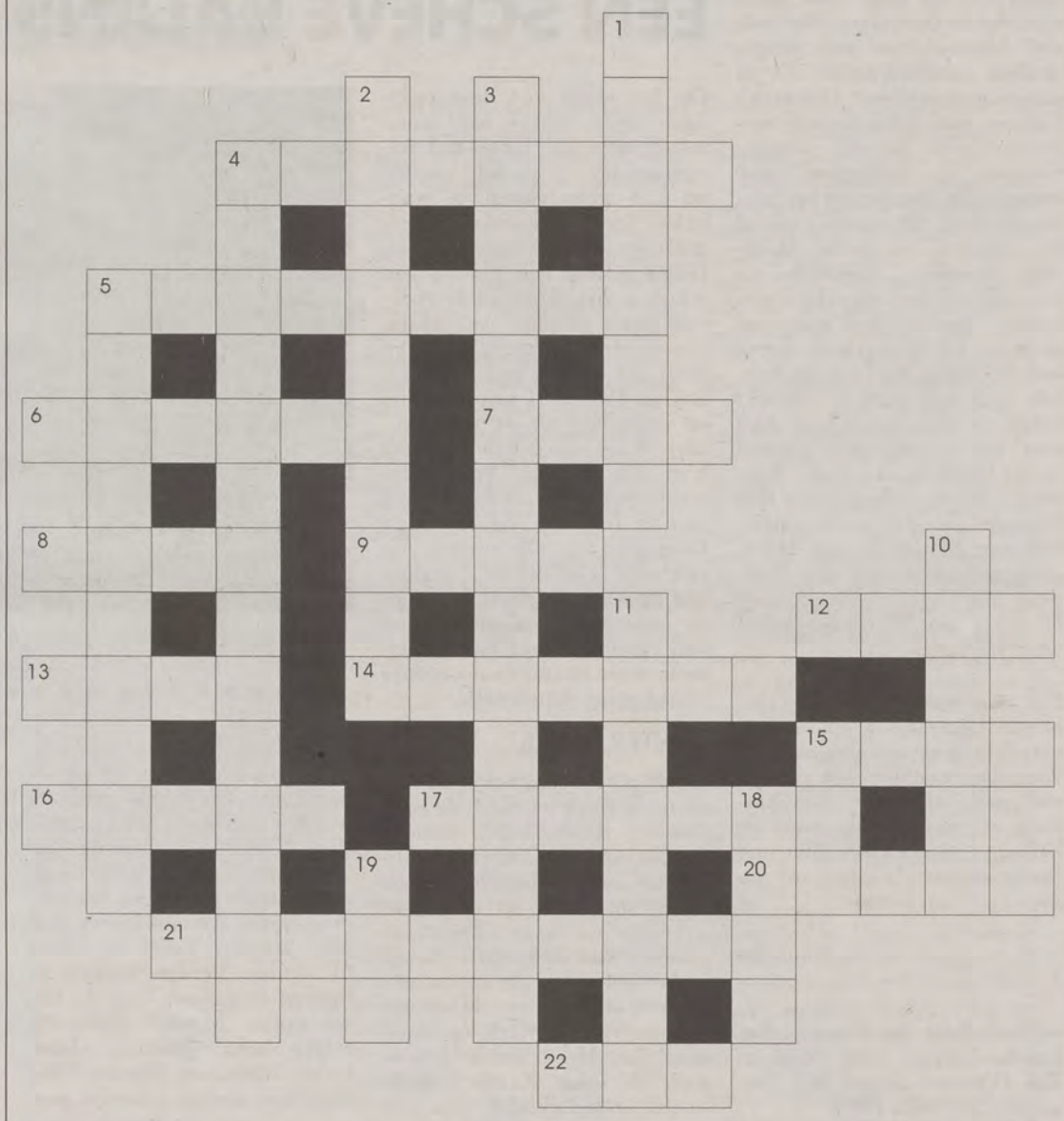

OPGAVE 46

HORIZONTAAL

4. Hoe bestaat 't: je naar beneden begeven en tegelijk omhooggaan (8)
5. Dit is de rondetijd van de snelste wijzer (3, 6)
6. Nauwelijks meer dan 1 (6)
7. Vergelding (4)
8. Van deze munt zitten er zowat duizend in een 20-frank-stuk (4)
9. Thuis (4)
12. Eigenlijk een tweelingnagel (4)
13. Denkbeeld (4)
14. Onschuldige misleiding (7)
15. Ze is gewend haar woning te versjouwen (4)
16. Rotzooi (5)
17. Dit is wat er overgeschoten is (7)
20. Aangename plekjes in een onaangename omgeving (5)
21. Je naam staat niet onder je brief (10)
22. Naaldwerk waaraan géén lap stof te pas komt (3)

VERTIKAAL

1. Muizegeluidje (8)
2. Gerechtelijke tuin? (10)
3. Bediende deze legendarische schalk zich van een gebruiksvoorwerp dat voor roofvogels bestemd had kunnen zijn? (3, 12)
4. Genezend (3, 2, 9)
5. Dit spoor blijft tenslotte over (10)
10. Geeft nog heel wat gesjouw tijdens de vakantie (6)
11. De funktie van water op dorstige dagen (4, 4)
15. Kommando om ter plaatse overeind te blijven (3)
18. Eigenlijk liever niet (4)
19. Vermaning (3)

OPLOSSING OPGAVE 45

Horizontaal: 3. blinddoek; 7. weldra; 9. uk; 10. bar; 12. ontijdig; 13. meerdere; 14. brits; 16. deun; 18. gepoederd; 19. S.U.; 20. tronen.

Vertikaal: 1. uitvoerig; 2. vooroordelen; 3. boksring; 4. dubde; 5. kwetst; 6. brug; 8. lade; 11. menens; 15. stro; 17. spion.

Uit de juiste inzendingen werd Yati Coppens, Witte Molenstraat 12 te 8900 Ieper, geloot. Zij mag binnenkort haar prijs thuis verwachten.

De gele briefkaarten met de oplossingen van opgave 46 worden verwacht ten laatste op maandag 4 september, op ons adres: Barrikadenplein 12 te 1000 Brussel.

SATERDAG

AHASVERUS

„Gespannen sfeer op Gentse hondenmarkt"

Samson te koop?

☺

Zetduivel:

Een veiligheidsplasje voor kinderen

Na de Neumann de old man

☺

Nu weten we waarom er in Diksmuide twee torens zijn!

☺

Schone broers dat die Saddam heeft

☺

"Russen ontdekken stuiverroman" bij gebrek aan roebels?

☺

Indonesië-Nederland: Jan Pronkt niet meer

☺

Halfbroers: "Saddammen toffe jongens zijn!"

☺

Zetduivel:

Anderlecht-Ferenchaos

☺

WEDERWOORD

De redaktie ontvangt graag brieven van lezers. Naamloze, scheld- en smaadbrieven gaan de scheurmand in. De andere publiceert zij, naargelang er plaats is.

De redaktie behoudt zich het recht voor brieven in te korten en persklaar te maken.

Brieven worden ondertekend met naam en plaats van herkomst, tenzij de schrijver verzoekt initialen te gebruiken.

NVDR

In WIJ/De Toekomst van 19 juli j.l. brachten wij het artikel *Apologie voor de politicus*, geschreven door Hugo Schiltz. Wij vroegen de lezers, die dat wensten, om een kommentaar.

Trouw aan de stelregel (zie raster-kadertje) hebben wij enkele brieven van onjuistheden ontdaan, zonder echter aan de inhoud te wijzigen.

APOLOGIE (1)

Hugo Schiltz maakt het zich in zijn *Apologie voor de politicus* wel erg gemakkelijk. Buiten zijn advokatenkantoor oefent hij het edel ambt van politieker uit. Hij vindt dat een politicus (ook hij dus) daarvoor onderbetaald wordt en door het publiek weinig gewaardeerd. Om te tonen dat hij niet heiliger is dan de paus bekent hij tijdens zijn ministrabele periode politieke benoemingen te hebben gedaan.

Hoofdschuldige voor het a-politiek gedrag is volgens Schiltz de pers die soms 't een en 't ander aan het licht brengt. Niet de politieke ,,klasse" die regelmatig wegens dubieuze praktijken en belangenvermenging in de pers komt. Ondertussen was Schiltz verschillende keren vice-premier en via *Antwerpen '94* kon hij schepen worden.

Maria De Smet,
Merksem

APOLOGIE (2)

Dat Schiltz, als politieker, de verdediging wenst op te nemen van zichzelf is zijn goed recht. Hierbij worden, voor wie het politieke reilen en zeilen een beetje volgt, op een nogal gemakkelijke manier een aantal deuren ingetrapt.

Schiltz gaat te licht over de wijdvertakte grote en kleine korruptie, de plaag van de kumul en de belangenvermenging. Enkele recente voorbeelden? Delcroix, de Van Velthoven-dynastie, het Kelchtermans-gesjoemel rond open ruimten, de politieke benoemingen, de ondoorzichtelijke en vetbetaalde kumuls van allerlei partijmensen in wel of niet, gedeeltelijk of geheel geprivatiseerde overheidsinstellingen, intercommunales...

Heeft Schiltz alle kontakt verloren met de gevoelens van de gewone kiezer? Zijn machteloosheid, zijn gebrek aan echte inspraak, het ontbreken van werkelijke informatie, zijn onbewuste allergie voor schijnheiligheid (luister naar mijn woorden...)? Het is de taak van de oppositie deze gevoelens te verdedigen. Maar ook zij schiet te kort en voelt zich, tussen de verkiezingen, meestal verheven boven de gewone sterveling. Het is dan wel gemakkelijk de media, die een gedeelte van deze taak overneemt, verwijten te maken. Waar zou de demokratie zonder pers staan? De bevolking had waarschijnlijk nooit wat vernomen over Agusta, de hormonenzwendel, het blijvend gesjoemel met de gewestplannen en open ruimten, het Opgrimbie-dossier en de tussenkomst van het hof, de chantage van de Boerenbond i.v.m. het MAP, de onduidelijkheid rond het HST-tracé...

Het is al te gemakkelijk het zg. spook van de anti-politiek in te roepen, precies of de anti-politiek geen vorm van politiek is. Schiltz vergeet hierbij dat de VU in een bepaalde periode van haar bestaan hier ook van geprofiteerd heeft, evenals Agalev en anderen.

Als politiek, en daarin wil ik Schiltz volgen, een edele en dienstbare job is aan de gemeenschap heeft elke mandataris, van hoog tot laag een voorbeeldfunktie. Wil men de toekomst van de demokratie echt veilig stellen moeten diegenen die dat beschamen er onherroepelijk uit. Juridische trukjes, seponeringen of doorzichtige afdekmaneuvers door hogere bestuursinstanties of magistratuur om toch maar te kunnen aanblijven zullen terecht bij de kiezer de allergie alleen maar doen toenemen. Stellen dat dit alles ook gebeurt in de privésektor betekent het zg. edele politieke ambt verlagen tot de keiharde zakelijke wereld waar alleen de sterksten en handigsten overleven.

Roger Vanthillo,
Brasschaat

APOLOGIE (3)

Ik kan Hugo Schiltz wel volgen in zijn apologie. Zo kan ik er inkomen dat in een aantal gevallen niet alle politici in het parlement moeten aanwezig zijn. Toch is het mij al opgevallen dat bv. bij een bespreking van de begrotingen – een saaie bedoening maar misschien wel de belangrijkste taak van de gekozenen – het absenteïsme even groot is!

Ik neem aan dat de bezoldiging van de parlementariërs ver ten achter blijft op de verdiensten in vrije beroepen en de bedrijfswereld. Maar er is een maar...

Is er geen parlementariër die voorzitter is van de Raad van bestuur van het Gemeentekrediet aan 3.000.000 fr. per jaar? Om wat te doen?

En was er geen parlementariër voorzitter van de Raad van de bestuur van de Antwerpse Waterwerken? En hoeveel van die gevallen zijn er niet! Wanneer doet men daar iets aan?

W. Janssens,
Antwerpen

SMAGGHE

In uw blad (WIJ, 26 juli j.l.) staat vermeld dat dhr. Smagghe (ex-Agalev) onbekend bleek te zijn. In andere provincies misschien, maar niet in Brabant.

Wij kennen hem als sympatiek en beleefd man, en dat hij aandacht krijgt in de kranten en dat ook jullie er aandacht aan besteden bewijst nogmaals dat hij misschien niet zo onbekend blijkt te zijn. Ondanks het feit dat Agalev er niet aan meedeed om mensen bekend te maken heeft het toch een bericht geplaatst om dhr. Smagghe zwart te maken, waar dhr. Smagghe op gereageerd heeft om zich te verdedigen en daartoe heeft hij het volste recht.

Ik ben teleurgesteld in jullie blad. Een goeie les om aan uw prietkrant geen geld meer te verspillen.

Erwin Van Den Heule,
Denderleeuw

Red. Het is maar de vraag of dhr. Van Den Heule sowieso geld zou kunnen verspillen aan WIJ. We vonden hem niet terug in ons abonnementenbestand.

LIESBETH LIST

Nadat er enkele weken groeiende kritiek was van het Vlaams Blok e.a. extreem-rechtse groepen, is er nu ook zware kritiek uit Franstalig-joodse hoek op het brengen van de Mauthausen-liederen door Liesbeth List op de komende Bedevaart.

Deze laatsten hebben – anno 1995 – dus nog steeds niet de ware betekenis van de Bedevaart door. Pijnlijk jammer is dat.

Wellicht haakt Liesbeth List af.

Laten we hopen dat het Komitee toch nog de Mauthausenliederen programmeert als aanklacht tegen alle geweld, tegen alle kampen tijdens en na de oorlog, in Vlaanderen en waar ook ter wereld. Op een pacifistische manifestatie als de IJzerbedevaart zijn deze zeker op hun plaats.

F. Ostijn,
Waregem

KOMEN

Deze brief is bedoeld voor alle Vlaamse parlementsleden en een reaktie op een schandelijk Vlaams verzuim dat weer in de belangstelling is gekomen, namelijk ons Vlaams schooltje in Komen.

U bent gekozen in ons Vlaams parlement, en wordt als dusdanig verondersteld uw volk te vertegenwoordigen.

Daarom eis ik als Vlaming, door U in ons parlement vertegenwoordigd, dat U dit schandelijk Vlaams verzuim onmiddellijk rechtzet.

Als Wallonië blijft weigeren (wat het al jaren doet) deze Vlaamse school in Komen te betalen, dan eis ik dat het Vlaams parlement alle subsidies voor het Franstalig onderwijs in de faciliteiten-gemeenten onmiddellijk stopzet.

Ook moet Vlaanderen onmiddellijk het illegaal betalen van het Franstalig onderwijs in de Voerstreek onmiddellijk stopzetten.

Ik hoop dat op deze zoveelste Waalse provokatie over alle partijgrenzen heen een waardig maar krachtig Vlaams antwoord wordt gegeven.

Als deze stappen niet genomen worden, dan zou dit enkel bewijzen dat dit Vlaams parlement kracht noch macht heeft...

Wim Peeters,
Turnhout

VAN GERVEN

Onder het mom van ,,Eendracht door inspraak" zaait de Davidsfonds-voorzitter Lieven Van Gerven een nooit geziene tweedracht in de Vlaamse beweging. Als buitenstaander poogt Van Gerven e.a. (o.a. de heren De Roover en Jambon) z'n wil op te dringen aan een IJzerbedevaartkomitee dat model staat voor een open demokratische vereniging, waar het Davidsfonds en vooral z'n voorzitter een voorbeeld kunnen aan nemen.

Erg is dat!

Ik ben zwaar ontgoocheld in het Davidsfonds. Voor mij zou Van Gerven beter opstappen als Davidsfonds-voorzitter, en niet Lionel Vandenberghe, als voorzitter van het komitee.

A. Bruynooghe,
Kortrijk

ONAANVAARDBAAR

Op zaterdag 15 juli bezocht mijn zoon met twee Tsjechische vrienden Brugge. Rond de middag betaalden zij om deel te nemen aan een bootrondvaart.

De gids legde alles uit in verschillende talen, behalve Nederlands. Bij de opmerking van mijn zoon (16 jaar) waarom hij geen Nederlands sprak, wist de man te antwoorden dat het dan te veel talen werden. Mijn zoon drong verder aan om Nederlandstalige uitleg te krijgen. Hierop antwoordde de gids: ,,Bent gij soms van het Vlaams Blok?".

Deze opmerking vind ik totaal onduldbaar.

Van den Broeck,
Merksem

SCONE (1)

In ,,Uit het leven gegrepen (WIJ, 19 juli j.l.) vraagt R. Asmus of het Engelse woord een Nederlands woord is.

Het Engelse woord ,,scone" komt (volgens de Grote Webster) inderdaad van het middelnederlandse woord ,,scoonbrood(t)", dat destijds ,,wit brood" betekende.

H. Festraets,
Kampenhout

SCONE (2)

De herkomst van het Engelse woordje ,,scone" is volgens mij erg duidelijk.

1. Scone = small sof cake of flour, oatmeal of barbey-meat baked quickly and eaten buttered (perh. from M Dutch of ML Germ) = fine bread.

Cfr. ,,The Oxford Reference Dictionary".

2. Scone = round cake of weat or barbey-meat bakend on a griddle, quadrant-shaped section of this XVI (scon, Douglas) origin Scottish perh. shortening of ML Germ ,,Schonbrot", M Dutch ,,Schoonbroot" = fine bread.

Uit ,,The Oxford Dictionary of English Etymology".

Sooi Pockelé,
Essen

EEN ADVERTENTIE IN WIJ EN DE TOEKOMST RENDEERT

02/219.49.30

nv de winne-fabrisac
migrostraat 128
B 9200 schoonaarde
dendermonde
052/42 33 04 - 42 39 16

drukkerij
typo
offset
repro
enveloppen
rx enveloppen
kettingformulieren
boekdruk
direct mail

ADVERTENTIE

HOTEL BOTANIEK*** - Brugge

Sfeervol hotel in een 18de eeuws smaakvol gerestaureerd herenhuis. Gelegen in een rustige straat op enkele minuten van de Burg en het Marktplein. Uw ideaal uitgangspunt om deze historische stad te ontdekken. Alle kamers hebben privé badkamer met bad of douche, wc, telefoon, klokradio en TV. Lift.

Prijs voor 2 personen: 2.600 F
(inklusief buffetontbijt)

Arrangement: "Romantisch Brugge" van 4.700 tot 5.700 per persoon: drie overnachtingen met buffetontbijt, twee diners (1 streekmenu en 1 gastronomisch menu).

"Happy-trip" trein/busticket vanuit elk Belgisch station naar het hotel en terug, boottocht op de reien, boottocht naar Damme of stadsrondrit, stadsplan.

Waalsestraat 23, 8000 BRUGGE. Tel. 050/34.14.24. Fax 050/34.59.39

ADVERTENTIE

VROUWEN IN DE VOLKSUNIE/2:

ER IS NIET VEEL VERANDERD...

Dat flamingantisme en feminisme hand in hand konden gaan mocht blijken uit het kommentaar dat gegeven werd bij de officiële opening van het Jaar van de Vrouw (1975). Al kwam bij die mix wat knutselwerk kijken... De auteur vroeg zich af hoe het kwam dat er in het Brusselse Egmontpaleis zoveel Brusselse vrouwen waren. „Misschien ook omdat de opening om 11 uur 's morgens plaats greep en dat elke 'gewone' vrouw dan aan 't werk is, en dat men in het Brusselse meer vrouwen heeft die niet-gewoon zijn, die ook waarschijnlijk meer tijd hebben om op zo'n receptie-inauguratie te komen en op deze wijze aan 'vrouwenemancipatie' te doen, deels uit overtuiging – zonder twijfel – deels ook omdat het 'in' is."

Tijdens dat Jaar van de Vrouw verschijnt ook in WIJ opnieuw een aparte vrouwenrubriek, *WIJ, vrouwen*. Bij lektuur blijkt vooral dat heel veel eisen van toen, hoe krachtdadig ook, geen of toch heel weinig zoden aan de dijk hebben gezet. Ook toen waren er meer vrouwen dan mannen werkloos, ook toen waren de vrouwen ondervertegenwoordigd in de politiek, ook toen moest het 'zwakke' geslacht na een dagtaak nog zorgen voor de kinderen, ... *„Voor al haar ijverig, opofferend, volgehouden en geduldig werk, krijg de huisvrouw weinig lof: 'men' stelt haar integendeel voor als de kletstante die elke morgen op het hoekje eindeloze gesprekken voert, als de in stofjas uitgedoste en met ragebol uitgeruste netheidsmaniak, als het domme gansje dat zelfs van de kookpot uiteindelijk geen verstand heeft, want als Piet wil, kookt hij beter (...) En dan maar sakkeren dat de meisjes en de vrouwen een betaalde job willen... en het buitenshuis gaan zoeken."*

MET Z'N TWEE!

Na de parlementaire verkiezingen van maart 1974 krijgt *Nelly Maes* een vrouw aan haar zijde: *Georgette De Kegel* verkozen als tweede op de kamerlijst van het arrondissement Aalst met maar liefst 2.692 voorkeurstemmen, wat meer was dan sommige van haar mannelijke kollega-verkozenen. De Kegel zou zich later ook op doen vallen door het grote aantal abonnementen dat zij voor WIJ wist te werven. Bij de parlementaire verkiezingen van april '77 verdubbelt zij haar stemmenaantal, nogmaals als tweede op de lijst, maar door het verschuiven van een zetel naar het arrondissement Oudenaarde kan zij niet aan een tweede mandaat beginnen. Nelly Maes moet opnieuw solo.

Met de gemeenteraadsverkiezingen van '76 in het vooruitzicht worden in vrouwelijke VU-kringen opnieuw alle zeilen bijgezet: er moeten meer vrouwen op de gemeenteraadslijsten want *„zij leven elke dag tussen de dagjesmensen, komen in kringen waar mannen zich dikwijls niet laten zien, weten soms beter de gewoon-menselijke noden, kunnen belangstelling opbrengen voor wat in de "grote" politiek dikwijls vergeten wordt."* In de weken voorafgaand aan de verkiezingen krijgen vrouwelijke VU-kandidaten opnieuw extra veel aandacht. Dit keer met meer sukses dan in 1970. 'De vrouwen gingen erop vooruit' titelt 'WIJ, vrouwen' de week na de stembusslag.

Het relatief goede resultaat mag echter niet de aanleiding zijn van een stopzetten van verdere emancipatiepogingen. Gevraagd of de Vlaamse vrouwen toch niet zeer vooruitstrevend zijn in vergelijking met bv. de Afrikaanse geeft feministe *Hilda Uytterhoeven* onomwonden toe dat de toestand in Vlaanderen honderd keer beter is dan in pakweg Soedan, *„maar ook bij ons is de man nog al te dikwijls verwaand, en duwt hij de vrouw in een hoek."* Enkele jaren later verdwijnt de vrouwenrubriek in WIJ definitief, maar... er is nog werk aan de winkel zo zal blijken.

ZWARTE ZONDAG

November heeft iets met zwarte zondagen. Voor de VU-vrouwen was het de 8ste in 1981: geen enkele vrouw rechtstreeks verkozen! Enig lichtpunt was de koöptatie van Nelly Maes tot senator.

In het voorjaar van 1982, een klein half jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen, slaan de VU-vrouwen de handen met hernieuwde moed in elkaar en richten een nieuwe VU-vrouwenwerkgroep op. Eerste konkrete aktie is een Lente-ontmoeting in april waarop de de vrouwen de VU verwijten een ‚selektieve mannenklub' te zijn. Zij uiten de wens dat een minimumvertegenwoordiging van vrouwen in de diverse bestuursorganen in de statuten zou opgenomen worden. Die eis valt binnen de, overwegend mannelijke, VU-top niet in dovemansoren en midden jaren '80 worden kwota van 25% gehanteerd met het oog op een minimumaanwezigheid van vrouwen, mannen en jongeren in de verschillende bestuursraden. Evenwel met de vermelding *"voor zover er voldoende kandidaten zijn"*...

DE DREMPEL OVER

Voor de gemeenteraadsverkiezingen krijgen de vrouwen een steuntje in de rug van de Nationale vrouwenraad die een *Stem Vrouw*-kampanje, de zoveelste in de rij, op het getouw zet waarin benadrukt wordt dat man en vrouw *samen* voor een beter *beleid* moeten zorgen. Aan de verkiezingen houden de VU-vrouwen 96 raadsleden over op een totaal van 745 verkozenen, net geen 13%. Met *Rosa Lernout* krijgen zij er in Wervik zelfs een eerste schepen bij. Lernout wordt later de eerste en vooralsnog enige vrouwelijke VU-burgemeester.

Haar verkiezing en latere burgemeesterschap geeft aan dat de vrouwen in de politiek al een lange weg hebben afgelegd. Rosa Lernout geeft dat in '84 ook grif toe: *„Jaren terug konden de vrouwen zich verschuilen achter het feit dat de kansen voor mannen en vrouwen niet dezelfde waren, maar nu is de maatschappij dermate geëvolueerd dat de kansen voor mannen en vrouwen, alvast in ons land, kwasi gelijk zijn. (...) Maar niet zozeer het gebrek aan tijd houdt hen van de politieke bedrijvigheid weg, maar vooral de schrik om het forum te betreden en te mislukken. (...) Nu is het enkel aan de vrouwen om de drempel te overschrijden, wel wetend dat er in de politiek geen voorkeurbehandeling bestaat omdat je vrouw bent. (...) Door statutaire bepalingen is het voor de vrouwen gemakkelijker op het VU-politieke toneel te verschijnen wat in feite een diskriminatie is tegenover de mannen."* Tot besluit roept zij dan ook op voor een nog grotere deelname van vrouwen in de politiek.

De vier vrouwelijke verkozenen op het nationale vlak: (vlnr & vbno) Nelly Maes (71-..), Georgette De Kegel (74-77), Frieda Brepoels (87-91), Annemie Van de Casteele (95-..)

DE MAAT IS VOL

In '85 wordt opnieuw alleen Nelly Maes verkozen, geen andere VU-vrouw, al is dat mogelijk ook te wijten aan het algemeen stemmenverlies van de VU. Op de nationale VU-vrouwendag in februari '86 zijn er opvallend veel deelneemsters met al even veel krasse uitspraken, *„(...) de taal die gesproken werd was een teken dat de maat, althans voor de VU-vrouwen vol is. (...) Zowat 36% van de Volksunieleden zijn vrouwen, (...) maar op het beleidsniveau van de VU zijn die nergens terug te vinden, noch in het partijbestuur, noch in de afdelingsorganen. (...) Vandaag de dag is de invloed van de VU-vrouwen in de eigen partij niet groter dan 50 jaar geleden het geval was in het Vlaams-nationalisme."* Men leze er het 39 bladzijden tellend boekje 'Vrouwen in de Vlaamse Beweging 1919-1945' op na.

Ook toenmalig voorzitter *Vic Anciaux* ontsnapt niet aan de scherpe pen van Hilda Uytterhoeven wanneer zij hem hekelt voor zijn slottoespraak: *„Maar toen hij het woord* offervaardigheid *in de mond nam, werden alleen maar wenkbrauwen gefronst. (...) Wat dat betreft, moet hij, beter dan wie ook weten, dat de vrouwen van Vlaams-nationalistische strekking al 50 jaar offeren, maar ook met vaardigheid wachten. Op Godot?"*

VERRUIMEN MET VROUWEN

In de aanloop naar de parlementsverkiezingen van 1987 gaat de partij er na een verruiming van uit dat minstens 3 (Maes, *Frieda Brepoels* en *Annemie Van de Casteele*) en mogelijk zelfs 5 vrouwen een nationaal zitje zullen veroveren. De voorspellingen bleken iets te hoog gegrepen, maar voor het eerst sinds jaren heeft Nelly opnieuw een partner in de strijd: Frieda Brepoels, met haar 32 jaar de jongste van de kamerfraktie. Zij zal blijven zetelen tot de 1991, de verkiezingen waarbij alle demokratische partijen zwaar verliezen. Brepoels is nu gedeputeerde in de Limburgse provincieraad.

Na de verkiezingen van mei '95 mocht Annemie Van de Casteele voor de eerste keer een plaatsje innemen in de groenfluwelen zetels van de Kamer, waar zij de VU-fraktie voorzit. Maar ook dat heeft bloed, zweet en tranen gekost. In maart '91 lezen we Van de Casteele nog zeggen: *„Tot vandaag zijn de vrouwen in de politiek volledig afwezig of onvoldoende aanwezig om een reële impakt te kunnen hebben op de beslissingen. Waar ze aanwezig zijn, worden ze geduld, maar zeker niet gesteund (...) zeldzame uitzonderingen niet te na gesproken. Laten wij eerlijk zijn, de vrouwen worden in de politieke vertegenwoordiging maar toegelaten wanneer er voor de mannen genoeg stoeltjes zijn..."*

Ter afronding citeren we nogmaals uit 'De afwezige vrouw' van *Linda Dewin*. Daarin wordt oud-VU-vrouwenvoorzitster *Nora Tommelein* aan het woord gelaten: *„Onder het voorzitterschap van* Bert Anciaux *is het feit dat vrouwen recht hebben op een evenredige vertegenwoordiging vanzelfsprekend. (...) dat mee door het aantreden van een jongere generatie die dat als een uitgemaakte zaak beschouwt. (...) En zelfs nu met een VU-leiding die wel oor heeft naar vrouwelijke verzuchtingen, is het dikwijls niet makkelijk."* Misschien is er dus nog niet zo verschrikkelijk veel veranderd.

Geert Vranken